

Murat Karayalçın

"ANKARALILIK BİLİNCİ YARATACAĞIZ"

Ankara'nın başkent oluşunun yıldönümünde bu yıl ilk kez 'Ankara Kurultayı' da toplanacak. Bütün Ankaralıların ve sivil toplumsal örgütlenmelerin desteğiyle gerçekleştirilecek kurultayda belediyenin 1990 Programı da tartışmaya sunulacak.

■ Jülide Gülizar

26 Mart seçimleriyle işbaşına gelen belediyeler, 5 Temmuz'da dolan yirmiinci günleri nedeniyle yapacağımız seçimleri, Ankara Anakent Belediye Başkanı Murat Karayalçın, bu süreçten kendisi için çok özel bir anlam taşıdığını vurgulayarak başladı. "Çok özel bir anlam, çünkü ben seçim propagandası sırasında Ankara halkına, ilk yüz günümde birçok sosyal gerçekleştireceğiz konusunda söz vermiştim."

■ Peki gerçekleştirildiniz mi?

— Buna siz karar verin konumuzun sonunda. Ben yalnızca anlatmak istiyorum. Efendim, Ankara Programı'nın meclis ve parasal açıdan değerlendirildiği sonuçları, bilimsel için edere taşıyacağımız olduğum, ama bunları gerçekleştireceğimizi araz-gereğ parkının, parasal olanakların ve insan kadronun ne olduğuna bilimselini söyleyemiyorduk konularının arasında. Yüz gün içerisinde önce bunları edere söyleyemiyorduk.

— Sayın Karayalçın, bu konumuzda Belediye Başkanı olarak YOK'lardan yakağın konularını söyleyemiyordunuz. Hem bu nedenle, hem de söyleyiş konumuz ilk yüz günük icraatınız olduğu için, bu söylediklerimize ilişkin bir şey söyleyemiyordunuz.

— Tekrâr ederim. Önce yüz gün belirmek istiyordum. Bu yıl geldi, Ankara Programı'nın yalnızca hazırki süresi olarak gördüğü çok hızlı bir biçimde birtakım projeleri başlattık. Programımızda "uygulamasına başlanarak, uygulanmaya alın ve uygulanacak" sözünü buluyoruz. Çok ilginç bir durum var. 1969'dan başlayarak her on yılda bir Ankara için bir master plan yapıyorlardı. Bu planların örneğin su sorunu büyük ölçüde çözülmüştü. Çünkü su konusunda Devlet Su İşleri de el atıyordu. Ama mesela kanalizasyon için bunu söylemek mümkün değildi. Çünkü kanalizasyon, irtidatları pek kolay göç almıyordu, hasta siktiri veren bir konu.

— Yani irtidatları primi geçiremiyor bir şey çılmıya. Sonuçta eğerde değil ama, girişim yapmaya hazır ve emeli yapmaya istisna yolumuz değil bir şey değil mi? Peki siz bu projeye...

— Biz bu projeyi, master planı yapalım bu projeyi, Dünya Bankası'yla birlikte, Büyük Ankara Kanalizasyon Projesi adıyla uygulamaya koyacağız ediyoruz. Büyük ölçekli Dünya Bankası Yatırım Korumu, yakındır, 500 milyon dolarlık bir projeyi görüyoruz.

■ Ankara'nın yılan baskıyaşene dönme metrusu ne olacak?

— Bir kahkaha atıyor Karayalçın, arkasından da bu projeyi başlatma noktasına getirmek için çalıştıklarını anlatıyor. İlk hedefin, "metronun finansman paketiyle inşaatlanacak" olarak saplandığını, hemen ardından da "yapım sözleşmesi"ni imzalamayı gerçekleştireceklerini söylüyor. Ve kahkahalar arasında, "büyük ihtimalle törensiz bir imza atma olacak bu", diyor, "çünkü Ankara halkı metro törenlerinden usanmış sanıyorum."

Murat Karayalçın'ın verdiği bilgiye göre, bu ilk projenin toplam harcaması 1.1 milyar dolar (2.5 trilyon TL) dolayında. Projede yapılacak bir kaymak, belediyeye ilk kez kullanılabilecek olan tahvil ihraçı. Daha sonra, halkla ilişkiler ve ulaşım programının bir parçası olarak da görüyor ve Karayalçın, kanalizasyon konusunda Ankara halkının büyük duyguyla göstermesini istiyor, bekliyor.

26 Mart seçimleriyle Ankara Anakent Belediyesi'nde işbaşına gel-

■ Karayalçın'da, eve suyun girmesinin önemi, ama o musluklardan suyun akmasını daha da önemli olduğunu söylüyor.

diklerinde ilk olarak 1989 bütçesini "revizle etmişler" ve görmüşler ki, suya, kanalizasyona, atıksızlaşmaya "genel yüz sonuçları katılabilecekler". Bunun için gerekli programı hazırlamaya hemen başladılar.

Ankara halkına, özellikle de Altıncı'da hala müjde vererek anlatıyor Karayalçın.

"Bu yıl 200 bine yakın hemşehrimize su götürüyoruz. Bu yıl, Altıncı'da evine su girmesini hemşehrimize kalmıştı". Gülümsediğini görünce de ekliyor: "Akımdan geçiyor anıyordum, eve suyun girmesi önemliydi, ama o musluklardan suyun akması daha da önemliydi. Afakla!"

Afakla'mıza çalışmaları da ilk

yağ için içinde sapıyorduk. Geçen yıl doküman 800 bin ton afafta bu yıl bir milyon ton çıkararak bir program bu. Başlatılmış ve sürüyor.

— Sayın Karayalçın, ya yollar? Çukurlara batıp çıkmaktan eminiz burunumuzun gelişti durumda. Simgede deşilecek çukurlardan dolayısıyla yeni yollar çıkıyor.

— Yollar konusunda, kent içi meclisli aşından yararlı gördüğümüz ilk proje hafızladık. Bu projeler gerektiriyor, Ankara'nın sil haritasına bakarak kriz eklepti oluşturuyoruz. İlk damla yağ yağmıyorsa, Ankara'da oşup biterler, bazı semtlerdeki binaların gelenleri, uğraman can ve mal kayıplarına goriyorlar. İpe bu eklepti, dışarı mahallelerde, yağmur belli bir miktarda aşındır, herhangi bir çayırına gerek kalmadan, kendiliklerini gidiriyor. Oluşturacağımız bir başka eklepti türü daha var. Yığın Batım Eklepti binalar. İşyerleri ulaşarak bu ekleptiler. Ve ayrıntıları özlüyor olacak. Yani Ankara'nın 20 öneme kadinde çalışan yapıpalar. Çu-

YAPILANLAR YAPILACAKLARIN

■ Fatih Ökten

İstanbul Anakent Belediye Başkanı Nurettin Sözen, 26 Mart'ta seçimlerinin sonunda, beki kendisinin de ummadığı biçimde Bedrettin Dalan'la devrince, ilk önce ne düştüğü acaba?

Nurettin Sözen "Eyyvah" demediye bile, seçim kampanyası boyunca sıraladığı soruları "nasıl çözeceğiz" diye meclislerindeki toplantılarda. Bugün, yurd seçiminin üzerinden 100 günden fazla zaman geçtikten yılların soruları hama gibi SHP'li belediyelerin üzerine çökenler. Sözen "nasıl çözeceğiz?" sorusunu çok haki olarak, bu kez seli olarak dile getirmek beklisi de.

İstanbul Belediyesi yönetimi, işbaşına gelindiği bu yana 100 gün geçmeden değişik yüzlerce humur-tulara karşı, yavaş yavaş savimnaya geçmeye başladı bile. Neden? Bu kadar kısa süre içinde bu noktaya gelebilmek için neler yapıldı, neler yapılmadı? Hatırla daha da görve edilebilir; yeri ösün ösünde şimdi ki belediye başkanı Nurettin Sözen, nasıl söyledi? Gerçeği doğru bir bakışla belediye meclisinde öcmeli bir veri olabilir.

Kahramanlı toplanılar

Nurettin Sözen, henüz SHP içi-

de aday aşken için, Marmara Eyaletinde kalıvılabı baş toplanılarla başlatarak, gerek kampanyada, gerek parti içinde adam gücü bir ilimde duyurdu ve diğer adaylar arasında karşı gücü bir avantajı elde etti. Sözen'i SHP'nin tüm yın kurula-larının desteklemesi bir yana, meslek odaları, demokratik kitle örgütleri, partinin sağ ve sol rum katları da kendisine omuz verdi. Kentin, Dalan'ın talanından yalın-nundan gna girmiş olan aydınları, yazar çizer ve teknik elemanları da geri kalmadı. Sözen de onları teker teker ziyaret ederek gönülleri ni aldı, bu vaadlerle bulandı.

Sözen'in vadeleri

Nurettin Sözen'e bir önceki işle belediye başkanları, özellikle türeyer, yolumuzdan bıkıyor, bu konuda ol-dukça duyulu hale gelmiş yurttaş-lara en başta "Şeffaf belediyecilik" vaad ediliyor. Suraların diğer vaadleri ne yölediy:

"Balast, uşuz ve buzu ulaşım, 10 metreküpü kadar haracana bedene su, der gelirdi ve bey bıldien fidele al-here günde ilk etmek, her semte terezaile bakım yapacak angile erler, düzelliç çok klopuna, suşu ve yök-nemlemleri aygıtı çalışana, halka çok balıdır, paratırmak, kızırmaz-

çalışmaları, önemli çalışmalarında ve kanunlarda, odalar, sendikalar, emel demokleri gibi demokratik örgütler-le işbirliği, semtleri derle olarsu il-gievdenin kamrında u bıldıye yaş-şana verandaları işbirliği, yaralı-hayrıcaklı grevdeoluşu anında, an-ğile üşer konut üretilir, angile çok-çoklu birtkime sağıp ve tarı arığı korumacak bir çer, çoğalan yapıları yanı, her işide şer merkez vb."

Bu vadeleri çalışmaya meclisin, yani sıra Dalan'ın uygulamaları eylemlerle başta demir otobüsleri ibalesi olmak üzere, Mustafa Sa-zer'e ait arazi ile ilgili kararlar, Mar-tır'deki İSKİ arazisinin satış, Dar-tek Harşı halcinde haksız edem, Sirmeli oteline satılan sokak, Uş-şay sirketine satılan vıydık alanı, İSKİ'lerinde yasadışı yollarla çık-şay kayımları, Dalan-Eski ilgilik-ri ve karşı karışıl yerler, beledi-yede şirketleri ve vakıfların üzerine gidilecek ve hemen aynı yıllara başıyurucucağı belirtilmektedir.

Başkan Sözen işbaşında

Yeni seçimler sonucunda Dalan-umudaki bir şekilde gidilen ge-riye 514 yirteşen ya da yitir-080 vıydıyapan projeyi bırakıyor. Bu-ruhan bıldıye yirteşen ve sonu-ruhan projeleri ve işlerinde erken ka-rar verilmesi, özüm üretilmesi ge-

rektyordu.

SHP'li belediyelere gereken tole-rans ve süre mutlakı tamamlanmış. Ancak, kas denetlecek bir rama içinde bile olsa, yapıların yapıla-cakları aynı gözetilecek olarak ortada bıldıye. Nitekim, bir süre sonra üstüne gidilecek tole-yenler ve yaşı duş uygulamalar konusunda yasadışı üstüne fıysko yayıyacağı başlandı. Boğaz'daki kaçak yapılar, Mustafa Sazer'e ait otel mahalleleri, Karşışen'deki ilk fabrikaların yikemi gibi konularda indirilmiç tamamen kay-boldu. Boğaz'daki kaçak yapıları yık-şayacağı söylenen Sözen, aynı "to-las" yapıpaması söz etmeye başla-mıştı. Deri fabrikası yerine yikim devarların yıkılmasını yazan ga-zetelerin muhabirleri de amassızca atarlamaya başlanmıştır.

Meclis üyeleri yıklama yapıyor

Daha ilk günlerinde belediyeler üstüne çöreklenen Topçuz ve Bay-ıkcılar, 60 müdürlük için çok kanat tınımlarıyla amassızca bir çekime-yere girdiler. ANAP'lı ban kadrolar yıklamda bu bıldıyeşim pekiile ko-rumazlar, ilk kadrolarda çalışan haksızca de ANAP'lı görüyle bakı-lmaya başlanmaya işin bir başka il-ginc yirteşen. Öyle ki zafer sarhoşu baş belediye meclisi üyeleri me-mur

Ormançı köylüleri anlatıyor

"ÖY GÖÇÜREN" "KELLE AVCILARI"

"Ağabeyim ve Hüseyin Demirtaş korucu başı Bahattin Aktuğ tarafından cezalandırılmak için yakılmışlar. Yücutlarında önemli bir hasar olduktan sonra söndürülmüşler. Ağabeyim ve Hüseyin Demirtaş halen Güçlükönak köyünde Bahattin Aktuğ'un evinin bodrumunda Askeri doktorlarca tedavi edilmektedir."

► Ormançı köylüleri, "kelle avcıları"nın cinayetleri sonucu evlerinden baskılarından oluyorum.

Adımlar (Diyarbakır)-Kaşgarlı Deresi'nde bulunan topra mezarların kamyonunda yaptığı yokun etkileri henüz dağılmadan, yine ölüm ve kayıp haberleri geliyor. Sirt'ten. Boyuncuk köyünden Hacı Hasan ve Musa Sevim'in cesetleri öldürüldükten güler sesini bulund. Kızıllı kimsiği bilinmeyenler. Ayın köyden Hüseyin Demirtaş kayboldu ve henüz kendisinin bir haber alınmadı. Bana (orman içi) köyünden Ömer Savun kayıp. Ömer Savun'un kardeşi Ahmet Savun Ağabeyinin ve Hüseyin Demirtaş'ın Korucubaş Bahattin Aktuğ tarafından cezalandırılmak için yakılmak istendiğini söylüyor. Ahmet Savun şöyle anlatıyor:

"Ağabeyim ve Hüseyin Demirtaş korucubaş Bahattin Aktuğ tarafından cezalandırılmak için yakıldılar. Yücutlarında önemli bir hasar olduktan sonra söndürülmüşler. Ağabeyim ve Hüseyin Demirtaş halen Güçlükönak köyünde Bahattin Aktuğ'un evinin bodrumunda askeri doktorlarca tedavi edilmektedir."

Ormançı köylünün göğü

Ormançı (Bana) köylüsü yıllardır bankı gölde ve iktidardır. Yıllardır. Devanacak göç kalmamış. Ömer Savun olayı köylünün gözüne baktığı tıyazın son damla oldu. Bir gece köy heyetini topladılar ve can güvenliği olmadıkça karar verdiler. Barakları taralarını, tarahlarında ekimlerini, katilleri döndere boyunlarını. Boyunbükteklere kad. eylemler sürüldürd. Dayılar, yer yular. Yıllardır yüz beldiklerini topraklar onlara "da" geliyorlardı. Jimdi. İkiyüz sekiz nüfusu köyün yuz elisi "korukudan" göç ettiler. İdi'in Sulak ve Yılmaz köylerine yerleştiler. Akçın aynız.

Göç eden köylülerin yüz binleri anlatıyor Cumhuriyet muhabiri: "Köyle son yıllarda görsel olarak alınamayacak iş etmek kalmadı. Örneğin yörede yazılmamış. Vaktinde durumu bildiği halde bir şey yapmadı. Aşkıtan ötek de dönmeyiz." "Korucular orada egemenlikleri için tahliyi bekliyor yek ederler. Onlara ötek var, anlaşılmıyor. Herkes korku içerisinde."

En son olay 3 Haziran'da meydana geldi. Fındık Tekir Komutanı Bırbıy Aktuğ Tekir tarafından sıkı kurye olarak kullanılan Ömer Savun eriyatın kayboldu. On beş gün sonra 18 Haziran'da Bana (Ormançı)-Derbesi partisinde, Ömer Savun'un kardeşi Ahmet Savun, Ömer Savun'un cesedi bulundu. Ceset tanınmayacak

haldeydi. Bırbıyay parçalanmış ve elleri vahşi hayvanlara yemmiş. Olayın gelişimini Ömer Savun'un min'ın yakını, İbrahim ve Şehabettin Esenderim'in avukatı Uysal Aydın'ın 26 Haziran'da Cumhuriyet Savcılığı'na yazdığı suç duyurusundan aktarıyoruz.

Sanıklar:

- 1) Ahmet Oktay, Jandarma binbaşı
- 2) Bahattin Aktuğ, köy korucusu.
- 3) Ramazan (soyadı tespit edilemedi) (Remoyle Pire) köy korucusu
- 4) Abdullahin (soyadı belirtilmemiş) köy korucusu.

Soy: Taamından amam öldürmek.

Açıklamalar: 1) Müvekkillerin İbrahim'in kardeşi, Şehabettin'in amcası Ömer Savun, 3.6.1989 günü yurtdışında aldığı yazılı sanıklar ve kimliği tespit edemediğimiz üç arkadaşları tarafından taamından öldürülmüştür. 2) Mahkum Ömer, 26.5.1989 günü Fındık Jm. Tm. Komutanı Bırbıy Ahmet Oktay tarafından gözetilme alınmış. Ömer bir gece taburda gözetilme kalır ve kendine çok içmek e edilir. Bir ertesi günü sabah saat sekizde gelmesi kolu ile verildi bir rakıdır. (...) 28.5.1989 günü sabah tekrar taburda gelir. Tabur komutanı Abdullahin kendisine bir zarf verir. Bu zarfı Yatağankaya köyünde bulunan

► Köy korucusu olan baş Bahattin Aktuğ'un cinayetlerinin henüz yasadışıdır.

jandarma timine teslim edilip akşam döşüp bana teslim verilecekti" der. Ertesi sabah kendisine bir adet telişir bataryaya verilir ve Boyuncuk köyündeki jandarma timine götürülmesi istenir. Akşam döşüldüğünde ertesi sabah gelmesi istenir.

3) Haziran, Cumartesi günü istenilen saatte taburda gelir. Bırbıy saat 11'de gel diye kendisine söyler. İstenilen saatte tekrar gelir. Yine Bırbıy tarafından kendisine bir zarf verilir ve kendine "al bu zarfı Ormançı köyünde bulunan jandarma timine götür, senin bende gün bini, artık onlara kılız, onların dediğini dinleyeceksin. Onlar sana ne emir

verirse odur, bu sefer yolum uzaktır" der. Mahkum her seferinde olduğu gibi evine uğrar durumu bildirir. Yakınlarından Nimet Esenderim ve Ömer Esenderim kendisiyle beraber giderler. Derbesi mevkiine vardıklarında alırsan alılsın adam gömüktür. Bundan önce yarılarına gelir. Bırbıy yurtdışında adlarını saydığımız Bahattin, Ramazan ve Abdullahin'dir. Bu üç kişi Ömer'in yazında gelenele "tamam işi arak döndün, Ömer bizim işin gelmiş, onunla işimiz var, siz evinize gelin" derler ve onları geri gönderirler. Ömer'in aları bu kılamlar da ıleride devam ederler. Bir süre sonra o perdede tarakla çalınanlar rıbaşa görüldü ve uzakları da görülenlerin bir helikopter cesedin bulunduğuna mevki üzerinde epey bir süre alaktın uyar; yer yer kaybolur yine ortaya girer. Köylüler bir helikopter uyarırlar. Helikopter Sirt'te Jandarma Komutanının makamı helikopteridir. 4) Olay günü Ömer'in Ömer'in dönmemesi üzerine ertesi gün köy muhtarı ve heyeti tabur komutanı Bırbıyaya gider, Ömer'in sorarlar. Bırbıy Ömer'in kendisinin gönderdiğini, fakat kesin iddiası olmadığını, bunun için gidip Ömer'in aramalarını söyler. Vassal Esenderim ve Mehmet Ekkoze adı kişiler Ömer'in sormak üzere Ormançı köyü-

ne giderler. Köylüler Ömer'in gönderdiğini, köyle herhangi bir siketiimin olmadığının on günden fazla bir süredir köyle herhangi bir siketin dahi uğramadığını söylerler.

Üç gün arka arkaya aynı heyet tabur komutanına gider. İlk gün oyalama yapırsak sonraki günler Ömer'in kendisinin gönderdiğini inkar eder. Bırbıydan umudunu kesen köylüler Ömer'in araması devam ederler. Fakat, Bırbıy olayın meydana geldiği bölgeyi yasak bölge ilan etmiş ve oraya giden kim olursa olursa vuracağını, askerlerin orada operasyon yaptığını söyler. Cesedin oradan alındığı 18.6.1989 gününde kadar o bölgeye girip çıkılmaz yanaktır.

4) Cesedin bulunduğundan ibaret edilmeye özerine Bırbıy benzer keşif ve otopsi heyeti gelmeden askerlerini gönderip cesetin bulunan parçalarını Güçlükönak karakoluna götürmelerini sağlar. Olay yerinde keşif yapılmamış, bulgular savetkita toplanmamış askerlerin tehliki ile sevinilmemiştir.

5) Tabur komutanının makrullı olay tabur oncesi başka köylere görevli imiş gibi göndermesi olay günü için hazırlıktır, alınılmıştır. Olay orukun Sirt'te Jandarma Komutanının helikopterinin gözetilerek yapması ve girişteki çikarakın sınırların daha rahat hareket etmelerini sağlama olayı ne kadar planlı bir şekilde ve kimlerin bilgisi dahilinde gerçekleştirildiğinden gatersedir.

6) Olayın göğü tamların mevcuttur. Fakat sanıkların hümanim de kimlikleri için ve can güvenliği olarak göğü için oraya çıkıp ifide verememektedirler. Müvekkillerin misyete edildikleri için, jimdi sanıkların korkusundan köylerele dönememektedirler. Çünkü can güvenliği için. Sanıklar da övrekli olarak onları tehlike etmekte iddialer.

Sanıklar sirtteki kurtarıma peşindedirler. Ve deitleri ortadan kaldırarak bir yer hola bayıyayorlar. Soruşturmanın azaletini ve deitleri tamlarının birinin için adı geçen sanıkların maddukla tutulmalarına gerek.

Sonuç: a) Öncelikle alı geçen sanıklar başkında gerekli tahakkukat yapılacak zaman geçirilmeden tutuklanmaları talebale hakime sevkilerine,

b) Olay yerinde bulunan delil emarelerin kaybolmaması toplanabilmeleri için bizzat yazı marifetiyle olay yerinde keşif yapılmamasına, karar verilmesini saygıyla bilvelecekar ederim.

Sirt'te Kürt köylüsünün yaşam güvencesi yok. "Kelle avcıları" diye isim takılan "özel timler" ve

Öğretmenin öğrencisine sorular...

IMF'DEN ÖZAL HÜKÜMETİNE FIRÇA

IMF, Özal hükümetine gönderdiği sorulardan başka, Ocak ayında Türkiye'de teftiş yapan teknik heyete verilen kimi rakam ve tablolarda tutarsızlıklar olduğuna da dikkat çekiyor.

Adımlar (Ankara)-Özellikle ağırlıklı hususlara ağırlık vererek bula ve talep yönünden 1988 yılında ulusal hesaplarındaki başlıca gelişmeleri belirttiler...

"Kırsal gelişmelerin artmasını üzere yıl içinde alınan önlemlere rağmen, 1988'de görülen önemli dışıya rol oynayan faktörleri açıklıyoruz..."

"1989'da vergilerin canlılığını artırılması için alınan ve alınması düşünülen önlemleri tartışıyoruz..."

"Bütle dışı fonların yarım faaliyetlerinin kullanılmasında için alınan önlemleri açıklıyoruz..."

"Mevduat faz oranlarındaki en son değişim, enflasyon oranında azalma beklentilerine en ölçüde yansıtacaktır..."

"Ticaret bankaları en son denetleme raporlarını ışığında bankacılık sektörünün hâlihazırda mali durumunu açıklıyoruz..."

"Ve daha pek çok benzer talimatlar... Soru konuları (İstanbul, herhangi bir ticaret ilisi) öğretmenlerin sınıfın zayıf öğrencisine yönelik sorular ya da ifadelerden benzeri. Bu satırlar IMF'nin (Uluslararası Para Fonu) Özal hükümetine yönelik sorularından yalnızca birkaçı. Sorulardaki ifadeye bakılınca, Özal hükümeti tam anlamıyla teslim olmuş. Üstelik sorular teftiş heyetinde, ülkenin içine sokulduğu açmazların bir panoramasını da görmek olası. Türkiye ekonomisini sorgulayan IMF'nin Özal hükümetine yönelik sorular dışında, seri yalanlamaları da bu arada dikkat çekiyor. Örneğin, Ocak 1989'da Türkiye'ye teftiş giden teknik heyete verilen rezerv para ile dolayama çıkan para tabloları arasındaki uyumsuzluk gibi.

Uluslararası Para Fonu Türkiye-1989 IV. Madde Konsültasyon'u" başlıklı şu konusu raporda, hükümetin açıklık kazandırmada için yönelimini 50 maddede yeri alıyor. "Reel Ekonomi" başlıklı ilk bölüme, 1988 yılında ulusal hesaplarındaki başlıca gelişmelerin belirtilmesi istendiğinden soru bu bilgiler isteniyor: "Ücret, kâr, kira, gelir ve kamu sektöründeki transferleri kapsayacak şekilde özel harcanabilir gelirin 1983-1988 döneminde altı dokümanı ve en düşük gelir diline göre gelir sürtür oranı belirlenmiştir, bu dönemde gelir dağılımına ilişkin gelişmeler hakkında bilgi."

İstidat ve sosyal gelişim konusundaki gelişmeler dahil olmak üzere, emek piyasasında 1988 yılındaki gelişmeler ve 1989 yılına ilişkin tahminler, 1980 yılı metodolojisi kullanılarak istatistik bilgi vermektedirler ancak bu konudaki en son

► Turgut Özal IMF'ye de uygun gösteremedi. Hükümeti dışarda da çok tor duruma.

teftişlere ise bilgi sağlanması. Ayrıca verilerde görülen büyük farklılıklara nedenleri? Ekonomik faaliyetlerde meydana gelen düme işçilik oranını nasıl etkilemiştir?

Önemli sektörler için müzakere edilen sözleşmeler hakkında ayrıntılı bilgi sağlanması ve ayrıca uluslararası sözleşmelerin endokörüne dahil edilmesi (tasarım, taşınmadığını belirtir) kaydıyla, 1988 yılında ve 1989'a bu büyüce kadarki bölünümüne üyelerinde meydana gelen gelişmeler hakkında bilgi. Ayrıca, 1988 yılında müzakere edilerek önemli sözleşmeler hakkında bilgi sağlanması, kamu sektörü üyelerinde beklenen gelişmeler de dahil olmak üzere 1989 yılında nominal ve reel üyelerinde ilişkin tahminlerin belirtilmesi.

Son yıllarda fiyat artışlarındaki yavaşlamaları nedenlerini belirtirler ve koton gibi fiyatlarına nüzaran ürünleri fiyatlarında meydana gelen kuvvetli düşüşleri etkileyen faktörlerin açıklanması. Bu çerçevede, 1989'ın geri kalan bölümü için görülen enflasyon tahminlerini belirtirler.

KIT'lerin fiyatları üzerinde bu yıl yapılmış değişikliklerin ayrıntılarını ve bu konuda yavaş gelişen ilişkin planları hakkında bilgi sağlanması. Bu çerçevede petrol ve petrol ürünleri fiyatlarında tamamen serbestleştirilmesinin yönelik tedbirler hakkında bilgi sağlanması. Ayrıca, ihras ile malatlarınca sübvansu edilen faaliyetler hakkında bilgi sağlanması. Ayrıca, ihras ile malatlarınca sübvansu edilen faaliyetler hakkında bilgi sağlanması.

kunda bilgi sağlanması. Ayrıca, ihras ile malatlarınca sübvansu edilen faaliyetler hakkında bilgi sağlanması. Ayrıca, ihras ile malatlarınca sübvansu edilen faaliyetler hakkında bilgi sağlanması.

Raporun "Mali Politikası" bölümünde ise, merkezi hükümete gelirlerini nerelerden ne kadar sağladığı, 1989 yılı Kamu Sektörü Borsalama Gerekli tahminindeki değişiklikler hakkında bilgi sağlanması" gibi ifadelerden sonra, vergi gelirleri konusunda hükümeti appuyu çikarıyor: "Vergi gelirlerinin artması ilere yıl içinde alınan önlemlere rağmen, merkez hükümet vergi gelirlerinde 1988 yılında görülen önemli düşüşle ilgili olarak olumsuz açıklıyor. Özellikle yüksek ve artış gösteren enflasyon oranının, ödenmeyen vergilerin vergi ve teftiş sistemlerindeki yetersizliklerin ve mali vergi idaresinin bu sonuç üzerindeki olumsuz etkilerini tartışıyor."

Raporun "Para Politikası", "Ödemeler Dengesi", "Ticaret ve Kur Politikası" bölümlerinde de, 1988 yılında ve 1989'ın bugüne kadar geçen dönemde kaydedilen gelişmeler sorgulanıyor. Tepeden tırnağa hükümetin ekonomi politikalarının soyguya çekildiği bir dizi soru. Örneğin uluslararası finans kuruluşları karşısında hangi ölçüde acı duruma sürüklenildiği karşısı bir çimde görülüyor.

Sahipsiz anayasa

Özcan Kocayör

1982 Anayasası, gelismekte olan Türkiye kapitalizminin orta düzeyde gelişmiş-özellikle Türkiye'de ulusal/özel teşkilatları ortak ve işbirliği içinde olan yerli teşkilatları, 12 Eylül darbesinin antidemokratik ortamında ilk kez halkına dayatılmıştır. 1982 Anayasası'nın, halkçılaşmada yüzde 92.5 kabul oya alması, bu gerçeği değiştirmez. Nitekim bugün gelinen durum, bunun bir kez daha kanıtlanmıştır.

Demokrasi ve demokratik bir rejim istemi ve bu yönde verilen mücadeleler, dünya sistemleri ile olursa olsun, bu ülkedeki toplum güçlerinin etkisi, demokratik insan hakları konularında gelişerek oluşan ortamı taşıyor, 1982 Anayasası'nı Türkiye'de bugün sahipsiz kılmıştır. Anayasa sahipsizdir. Sahibi hiç görünmemekte, görünmemektedir. 12 Eylül'ün MGK Başkanı, 1982 Anayasası'nı "kefil" Cumhuriyetçisi, artık "kefil" bırakmıştır.

ANAP'ın yeni ne "ikame" eime düşüncesinde olursa olsun, 1982 Anayasası'nı reddetmektedir. DHP, 1982 Anayasası'na tümten karşıdır. SHP, seçime yeni bir Anayasa önerisi ile katılacağı açıklanmıştır.

1982 Anayasası ile yaşamı görevini yürütme durumunda olan Parlamento, bu anayasa sahipsiz çıkan siyasal parti yoktur.

Bu arada, bir taraftan, demokratik bir rejimdeki politik sistemlerin istediği olanı olma durumunda olması gereken parlamentonun, böyle bir yapıda bunu nasıl sağlayacağı üzerinde düşünmek gerekir.

Darbe özcülerinin de, darbe teorileri ile "birincilerin" de önünde kesmek, bu yapısal "garabet" ortadan kaldırmakla olanaklı olacağı anlaşılmaktadır.

Cumhuriyetçiliğin seçiminin de, erken seçimin de, yol açabileceği kırılganlıkların çözümü yine burada aranmalıdır.

Diger yandan 1982 Anayasası'nın, parlamentoda da sahipsiz yoktur.

Parlamentoda temsil olanağı bulamayan RP, DSP, SP, İDD, YP'de Anayasası'nı sahipsiz kıldır.

Semikler, meslek kuruluşları, demokratik kitle örgütleri de Anayasası'na karşıdır. Komünistler, okutulmuş başlangıcı andan bu yana, 1982 Anayasası'na karşı demokratik mücadele vermektedirler.

Ankara meslek kayıtlarına, demokratik savında olup Anayasası'nın sahipsiz bulumayın ülke, yeryüzünde Türkiye'den başka yoktur.

Bu olumsuz durum, son derece önemli bir olumsuzluğu da içinde taşımaktadır.

O da yeni bir Anayasası için ulusal uzlaşma zeminini oluşturmaktır.

Sahipsizlik zeminini, ortak sahipsizliğini yaratmaktadır. Bu tarihsel olanağı bulamamak zorunluluk ve gevredir.

Bütün halk, demokratik güçlerin katkısıyla; hiçbir ayrılmayılmaksızın bütün yurttaşların temel hak ve özgürlüklerini, çoğulu bir rejim, demokratik, laik, sosyal, hukuk devletini güvenle atlatır alan yarı bir Anayasa yapılmıştır.

Hepimizin sahibi olacağı yeni bir Anayasa.

**HASAN İZZETTİN DİNAMO
VE TAHSİN SARAÇ
EDEBİYAT VE
DÜŞÜN YASAMIMIZIN
YÜZAKIDIR.**

**NİHAZ SARGIN
TBKP Başkanı**

**HAYDAR KUTLU
TBKP Genel Sekreteri**

TARİHLERLE FRANZİZ İHTİLALİ

5 Mayıs 1789: Kralın çağırışı üzerine Genel Meclis (etats généraux) Versailles'de toplandı.

- 17 Haziran 1789: Tiers etat Genel Meclis'te çoğunluğa sağlandı.
20 Haziran 1789: Milletvekilleri Jen de Pomme'da and içti.
23 Haziran 1789: Kraliyet toplandı.
9 Temmuz 1789: Genel Meclis, Ulusal Kurucu Meclis andı aldı.
14 Temmuz 1789: Bastille halk tarafından basıldı. Necker istifa etti. Brüksel'e gitti.
29 Temmuz 1789: Kral, halkı yatıştırmak için Necker'ı geri çağırdı.
4 Ağustos 1789: Kurucu Meclis, İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi'nin hazırlanmasını karara bağladı.

- 26 Ağustos 1789: İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi onaylanarak kabul edildi.
14 Ekim 1789: Çoğunluğa kadınlardan oluşan yurttaşlar, Versailles'a yürüdü.
6 Ekim 1789: Kraliyet ailesi, Tuilleries'e yerleştirilerek gözaltına alındı.
14 Eylül 1790: Necker tekrar istifa etti.
20 Ekim 1790: Necker'ın yandıkları istifa etti.
20 Haziran 1791: 16 Louis kaçarken Varennes'de yakalandı (Varennes Gecisi).

- 25 Haziran 1791: Kralın görevleri geçici olarak elinden alındı.
3 Eylül 1791: Fransız Anayasası kabul edildi.
1 Kasım 1791: Kurucu Meclis, Robespierre'nin önerisiyle Yasama Meclisi andı aldı.

- 1 Ekim 1791: Yasama Meclisi ilk kez toplandı.
9 Kasım 1791: Fransız'dan kaçan soyluların, 1 Ocak 1792'ye kadar yurda dönmeleri halinde "vatan haini" olan ilan edilecekleri açıklandı.

- 14 Ocak 1792: Meclis, Avusturya İmparatorunun notasını reddetti.
20 Mart 1792: İlk Jironden kararları kuruldu.
20 Nisan 1792: Avusturya'ya savaş ilan edildi.
20 Nisan-8 Mayıs 1792: Fransız ordularının Kuzey'de ilk yenilgileri.
20 Haziran 1792: Jironden kabine görevinden alındı. Halk, ayaklanarak Tuilleries'i bastı ve kralı şaşıldı.

- 11 Temmuz 1792: Seferberlik ilan edildi.
10 Ağustos 1792: Danton ve Sautere'nin yönerimindeki isyancılar Tuilleries'i işgal ederek kraliyet ailesini tutukladılar. Kraliyet sonu.

- 21 Ocak 1793: 16 Louis gilyotinle andı edildi.
24 Şubat 1793: Vendée ayaklanması.
20 Ağustos 1793: Lafayette kaçarak Avusturyalılarla teslim oldu.
20 Eylül 1793: Fransız ordularının ilk zaferi.
21 Eylül 1793: Konvansiyon Meclisi'nin ilk toplantısı yapıldı.
22 Eylül 1793: Cumhuriyet ilan edildi.
22 Ekim 1793: Danton kabinesinde istifa etti.
20 Eylül 1793: Jirondenler Robespierre'nin diktatörlük heveslerinden ötürü soyları, mahkum edilmelerini istidiler.

- 18 Mart 1793: Belçika yenilgileri, General Dumouriez'nin ihaneti.
10 Nisan 1793: Halk Kurtuluş Komitesi kuruldu.
13 Nisan 1793: Konvansiyon Meclisi, devrimi diğer bölgelere ihraç etme fikrinden vazgeçtiğini açıkladı.

- 24 Nisan 1793: Devrim Mahkemesi Marat'yı beraat ettirdi.
10 Mayıs 1793: Halk Kurtuluş Komitesi kuruldu.
31 Mayıs-2 Haziran 1793: Jirondenler tutuklandı.

- 9 Mayıs-Eylül 1793: Terörün başlangıcı.
24 Haziran 1793: Yeni anayasa kabul edildi.
13 Temmuz 1793: Marat öldürüldü.
Eylül-Aralık 1793: Fransız ordularının tüm cepheleinde başarıları.

- 31 Ekim 1793: Jirondenler idam edildi.
10 Kasım 1793: Akil Dito'nun kabul edildiği.
1 Mart 1794: Hebertistlerin idamı.
15 Nisan 1794: Danton ve yandaşları idam edildi.
Mayıs-Ağustos 1794: Korsika'nın İngilizlerin eline geçişi.

- 1 Haziran 1794: Fransız donanması büyük bir yenilgiye uğradı.
14 Haziran-27 Haziran 1794: Büyük terör.
20 Temmuz 1794: Robespierre, anırlarında St. Just'un de balandığı 21 yandaşıyla birlikte idam edildi.

- 6-20 Ekim 1794: Hollanda'nın işgali.
9 Kasım 1794: Jakobener Kulübü kapatıldı.
5 Nisan 1795: Basel Barış Antlaşması.

- 10 Mayıs 1795: Lahay Barış Antlaşması.
20 Mayıs 1795: Son Jakobener ayaklanması.
27 Mayıs 1795: Konvansiyon Meclisi son kez toplandı.
27 Ekim 1795: 1799'a kadar sürece olan Direktuar Meclisi döneminin başlangıcı.

- 25 Mayıs 1797: Babeuf'un ayaklanması ve idamı.

200. YILINDA, Fİ

Fransız devriminde barikatlar vardı, savaşlar, gilyotin... Ama en önemlisi, ayaklanan duygulardır. Özgürlük, eşitlik, kardeşlik beklisiyle yanan yürekler. Öyle olmasa, Avusturya sınırında sıkıyın general, Paris'e "Ya on bin asker ya da birkaç yüz Morseillaise notasını acele gönderin" diyebilir miydi?

Aydınlanmadan nasibini alamayış, ülkemizin Avrupa kapısında "bir gölge" gibi beklemesinin de bilinen, ancak görülme istenmeyen bir nedeni olsa gerek. Fransız Devrimi'nin 200. yılında, Aydınlanma ve İnsan değerlerinin öne çıkarılması burjuvaziden beklenen değildi elbette. Türkiye aydınlarının, sol hareketinin öndeki çok acil iş, düşünce ve toplum hayatında "Aydınlanma"nın oluşturulması için azami çaba göstermekti.

■ Fahri Akbölük

1789 Büyük Fransız İhtilali, 200. yılında insanlık tarihinin önemli kilometre taşlarından (bölki de yakın tarihin en önemli iki kilometre taşından) biri olarak ilgi konusu olmaya sürdüyor.

Feodalizmden kapitalizme geçiş zamanı kulan tarihsel süreç, aydınlanma felsefesiyle güçlenen kırıcı ve toplumsal alanda üstün duruma gelen burjuvazinin Akıldarı adıyla 1789 Devrimi'nin belkizleri olarak.

Feodal düzen içinde 14. ve 15. yüzyıllardan sonra giderek güçlenen burjuvazi, 18. yüzyıla, siyasete egemenliği ile güçlenirken insanı savaymaya başlamıştı. 18. yüzyılda hâlâ aklın feodal düzen içindeki sınırlarını aşarak ekonomik alanda güçlenmesini ve siyasi egemenliği de geçirmesini önlüyordu. Burjuvazinin

daha da gelişebilmesi için, feodal düzeni çözmeli, köylülerin "özgür etmek" olarak kendilerini manifiyette kullandıkları gerekçeliydi. Üretim gücleriyle üretim ilişkileri arasındaki bir çatışma devrimi zorunlu kulan bir etken oldu.

Siyasal iktidarı ile güçlenirken, feodalizme karşı halkı yanına çekmeye başlayan burjuvazi, siyasete egemenliği ile güçlenirken sonra halka ters dörekten onu emmeye yönelmekten de geri kalmadı.

1789 öncesi Fransa'da durum

1789 öncesi Fransa'da üç temel sınıf vardı: aristokratlar, ruhban sınıfı ve üçüncü sınıf ("tiers-eta"). Siyaset ve ekonomik ayrıcalıklar (iki ilk sınıfın elindeydi). Temel üretim aracı olan toprağın mülkiyeti soylular ve kiliseydi. En ruhban sınıfı da kendi içinde iki gruba ayrılıyordu: Daha çok aristokrat sınıftan gelme

zengin rahipler ve daha çok üçüncü sınıftan gelme yoksul rahiplerle bölünmüşlerken, yoksul rahiplerin sayısı 60-70 bin dolaylardaydı.

Devletin ve ordunun yönetimini aristokratların elindeydi. Vergi ödemeyen bu sınıfın ama gelir kaynağı, köylülerin ödödiği arazi erendi. Onlar da, eski feodal soylulara toprakları olan köle soyluları ile daha çok kral tarafından görevle atılmaya ya da çözümlü yollarla bu ünvan kazanmış kimselerden oluşan ruhbe soylular olarak (kiye ayrılıyorlardı). 1789 öncesinde Fransa'da yaklaşık 350 bin aristokrat yaşırdı.

Üçüncü sınıfa gelince, öncelikle iki sınıftan oluşan kاهانlar burası yer almaktaydı: Ekonomik olarak güçlenirken zenginleşen burjuvaziler, foncılar, bağcı, esnaf ve zanaatkarlar. Emekçiler, yoksul halk ve köylüler. Kırın bir yapıya sahip olan üçüncü sınıf diğerlerinden ayrılan özellikli hukuksal ve siyasi ayrıcalıklardan yoksun olmalı. Fransız toplumunda üçüncü sınıftan olanların sayısı 24 milyondan, bunun 23 milyonuna köylüler oluyordu.

İşte bu koşullarda başladı "İhtilali Kebir". On yıl boyunca sanıldığı Fransa, Nikağuzas İçişleri Bakanı, şair Thomas Borge'nin, "Ölüler mezarlarından kalktığı zaman orada devrim vardı" dediği gibi... 1789'da Bonapart'ın darbesiyle devrim toına erdirdi, beki de henüz başlıyordu burjuva devriminin bütün dünya üzerine yayılan siyasi ve düşünsel etkisi.

Fransız devriminde barikatlar vardı, savaşlar, gilyotin... Ama en önemlisi, ayaklanan duygulardır. Özgürlük, eşitlik, kardeşlik beklisiyle yanan yürekler. Öyle olmasa, Avusturya sınırında sıkıyın general, Paris'e "Ya on bin asker ya da birkaç yüz Morseillaise notasını acele gönderin" diyebilir miydi? Bu duyguları yitirmeden, bu atepi yakan, Aydınlanma felsefesinin çağlarının ötesine geçmiş büyük düşüncülerle, O düşüncülerin ki, dünyamızın önemli bir kesimi aydınlanma muhtacı günümüzde.

Aydınlanma felsefesi

Aydınlanma felsefesi hakikat olanı temel ediyordu, peşin yargılara dayanan geçmişin değerlerine karşı çıkan, evrensel aklı dayanan bir düşüncecin ürünü olan genel yarıları ön

İHTİLALİ KEBİR

Dördü de önmüdeydi.
Kan içindeydi.

Severim kanı:
anarın rahminden oldu
ve gilyotin sepetine doldu
için...

Dördü de önmüdeydi.
Kan içindeydi.
Yığılmış onlara,
omuzları değildi:

"Kahrol Danton,
Ölmüşün Robespierre'im.
Yığınlar Marat!
Ben Baböyle beraberim"

dedim
ve geçtim onları...

Robespierre, Danton,
Baböf, Marat.
Ne başlangıç, ne son,
doğan, ölen, ben anamam,
doğan, ölen, doğan hayat...
1930 Mayıs

NAZİM HİKMET

Gülşire L. Adnan Saygıncı, Eylül 1988, sayfa 192

şlik günlerinden bugüne

FRANSIZ DEVRİMİ

plana alma eğilimidir. On sekizinci yüzyıl Fransız burjuvazisi, aklı öncelik tanıyan bu dünya görüşüne dayanarak eski rejimi iki bir eleştirir sürgünceğün çevirir, kendi amaç ve ilkelere uygun olarak biçimlendirdiği bir dünya görüşünü, bütün Fransızları, bunun da tesiriyle ona evrensel bir nitelik kazandırarak bütün insanları kapsayan, eski düzenden yana çanlara (soylular ve ruhban sınıfına) karşı bütün insanların mülkünü amaç edinen görüşteki ilkelere, "Özgürlük", "Erişim", "İnsan değeri", "İnsan değeri" bütün insanlığı hedef tutmaktaydı. Evrensel insanın mülkünü sağlama niteliği, 1789 İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi'nde yansımaları bulmaktadır.

Aydınlanmanın kökeninde Descartes'a birlikte bağlayan eleştirici bakış açıları vardı. Aydınlanma düşünceleri, Rousseau'da birlikte bağlayan insana doğru devinimleri, bu devinimler gelen insana ve oluma bakışın, tüm dogmalardan kurtulmak isteyen ve düşünceleri yeniden yapılandırma indirmeye çalışan yeni bakış açılarına mirasından yararlanırlardı.

Aydınlanma düşüncesinin temelinde insana saygı ve kendi kendine egemen olma ilkesi kadar tüm otoriteye başkaldırıya itileceği de vardı. Aydınlanmacılar, felsefeyi bilimleştirecek gündelik yaşamı indirgeyen, yaşamı düştürme bir araç olarak kullanan insanlar oldular. Aydınlanmanın önce hiçbir felsefe, yaşamı düzlemde konuşmuş kendisini söyleyeceği yoktu. Görmeyi...

Aydınlanmanın en büyük düşmanı Diderot, felsefeyi genç bir insan arayışına karşı alamıyordu. Onun yaratıp Anlatıyordu, yalnızca

öz çözümler bir bilgi birikimi olmaları kalmıyordu, insanlar bir takım öğretileri aklamaları Anlatıyordu maddeleri arkasına sığınarak dünya bakışlarını sergiledikleri büyük bir yapıt olmuştur. İnsan örneği çıkarmanın yansıması, Voltaire'de ifadesini bulan "hogdör insana" Aydınlanma düşüncesine gelen bir diğer önemli değeri. Voltaire'ye göre, İleriye gidebilmek için birlikteliğin hogdörasızlığından kurtulmak gerekir. "Her şey bir gün iyi olacak; bu bizim umudumuzdur. Şimdi her şey kötü bu bizim yangımızdır" diyen odur.

Aydınlanma felsefesi, batı uygarlığının son iki yüz yılda yaptığı inanılmaz serayaşın tohumlarını atıyordu. Aydınlanma, aklı, hogdörü hakikim kılması, "özgür kılış"ı" örneği çıkarmanın, insanlığın polkleri yıkılmasını, insan bedeni için günleri belirleyemeyen, mikro-uygarlar kullananlar milyarlara bileli kibiri kutusuna sığdırmaya mümkün olabilir miydi?

Aydınlanma ve Türkiye

Aydınlanmanın sorunsalı, gündüz Türkiye'de gündüzlüğü sürdürmekte. Özgür kılış, hogdör, insan değerinin ön planda olmaması ve en başta yurttaş hak ve özgürlükleri ilkimiz gündeminde sıklıkla korunmaktadır.

Ülkemiz aydınları, Tanzimattan bu yana Aydınlanma düşüncesinden etkilenerek, bu düşüncenin temel öğelerini ülke düşüncesine hayata, giderek toplum hayatına yansıtmaya çalışmışlardır. Ancak bu çabalar, ne yazık ki sürmü kalmaktan kurtulamamıştır. Kendi "Aydınlanma"yı oluşturamayan, batılı Batı Aydınlanma düşüncesini yüceltmemek aklamaya Türk düşüncesi, fatide olduğu gibi toplumun siyasal, toplumsal ve teknolojik gelişimini lokomotif olmaya yanzma da yitmiştir.

Aydınlanmanın vasfı edilmemesi, bilginin Avrupa kapılarına "bir gölge" gibi bakışının de, bilginin, ancak değerini istemeyen bir nüfusa ulaşarak.

Fransız Devrimi'nin 200. yılında, Aydınlanma ve insan değerlerinin örneği çıkarılması burjuvaziden beklenemez değildi. Türkiye aydınları, sol hareketinin örneği ki çok acil iş, düşünce ve toplum hayatında "Aydınlanma"nın oluşturulması için azami çaba göstermektedir. Çocuklukta kolayca düzeltilen bir örteptik bozukluğun ortasında düzeltilmesinin en kadere göre olabileceği bir bile amaç ümitsizdir. Çünkü bu umut ortadan kalktığında, karalık bir yolda elimizdeki ferse çok bu tomanla yitirmiş olacağız. İnsan yitirmiş, önce elindeki çok yitirmiş mi zaten... □

Fransız Devrimi'nin en önemli belgelerinden biri 26 Ağustos 1789 tarihinde yayımlanan Fransız Yurttaş ve İnsan Hakları Bildirgesi'dir.

Birinci Madde — İnsanlar özgür ve hakka eşit doğar ve yaşarlar, toplumsal ayrımlar ancak kamu yararına dayandırılabilir.

İkinci Madde — Her siyasal kuruluşun amacı insanın doğal ve zamanlaşmasıyla düştürme haklarını korumaktır; bu haklar, özgürlük, mülkiyet, güvenlik ve başkaya karşı direnmedir.

Üçüncü Madde — Her türlü egemenlik temel hakların ulustarı; hiçbir kurum, hiçbir kimse hiçbir olandan gelmeyen egemenliği kullanamaz.

Dördüncü Madde — Özgürlük bağları için dokunulmaz olmayan her şey yapılabilmektedir; böylece, herkesin doğal haklarını kullanabilmesinin sınırı, toplumun öteki üyelerinin aynı haklardan yararlanmasını sağlayın sınırlardır; bu ayrımlar ancak yasa ile belirlenebilir.

Beşinci Madde — Yasa ancak toplum için dokunulmaz olan eylemleri yasaklayabilir. Yasa yasaklanmamış olan şeyler ölenemez ve kimse yasadan buyumadığını yapmaya zorlanamaz.

Altıncı Madde — Yasa, genel ilkenin (indenin) dirimdir. Bunun olgunlaşma bütün yurttaşlar doğrudan doğruya veya temsilcileriyle katılma hakkına sahiptir; yasa, ister korusun, ister cezalandırsın, herkes için bir olmalıdır. Bütün yurttaşlar yasa karşısında eşit olduğundan, her türlü rütbe, onur (makam) ve kamu görevlerine, erdem ve becerilerinden başka bir ayrım gözetilmeksizin, yeteneklerine göre eşit olarak atanırlar.

Yedinci Madde — Her kimse yasadan bir belirdiği durumlarda olmaksızın ve koşullu yemelerine uyulmaksızın suçlanamaz, suçlanamaz ve gırtlama suçlanamaz. Keyfi baskırcı isteyen, veren, böyle buyrakları yerine getiren veya girtilenen cezalandırılır; ancak yasa gereğince çağrılan yasa yakanları her yurttaş buna hümen ummak zorundadır; karşı koyarsa kendini suçlu duruma düşürür.

Sekizinci Madde — Yasa ancak kesinlikle ve aşırıca gerekli olan cezaları koyabilir ve bir kimse ancak suçun işlenmesinden önce çıkarılan kanunla edilmeye ve yemelerine göre uygulamaya bir yasağa göre cezalandırılabilir.

Dokuzuncu Madde — Herkes suçluluğu sapıncıya değeri suç sayılır, eğer onun tutuklanması zorunlu görülürse, alkolünması için gerekli önlemler dışında her türlü serlik, yasaça ağır biçimde cezalandırılmalıdır.

Onuncu Madde — Açıklanmaları yasa ile oluşan kamu düzenini bozmadıkça her kimse, edile bile olsa, düşüncelerinden dolayı kovuşturulmaz.

Birinci Madde — Düşünce ve görümlerin özgürce iletilimi kişinin en önemli haklarından biridir; işi halde her yurttaş özgürce konuşabilir, yazabilir ve basım (yayınl) yapabilir; ancak yasa ile belirlenmiş durumlarda bu özgürlüğün kötüye kullanılmasından sorumludur.

On İkinci Madde — İnsan ve yurttaş haklarının güvence altına alınması için kanunlar bir güç gerektirir; ancak bu güç, kendilerine emanet edilenden önce çabaları için değil, herkesi yasa için kuruluştur.

On Üçüncü Madde — Kanunlar gücü sürdürmek ve yönetimi giderlerini karşılamak için ortak bir vergilendirme zorundadır; vergi yükümlü bütün yurttaşlar arasında, eşitlikleri oranında, eşite paylaşılmalıdır.

On Dördüncü Madde — Bütün yurttaşlar genel vergilendirmenin gerekliliği doğrudan doğruya veya temsilcileri aracılığıyla araştırmak ve bunu serbestçe onaylamak, kullandırmak, gerekse düzen pa, vergi tabanını, toplama yöntemini ve süresini belirlenmek hakkına sahiptir.

On Beşinci Madde — Toplum bütün kamu görevlilerinden yoneticileri hesaba, sorumlu.

On Altıncı Madde — Hakların güvenceye bağlanması ve erkler ayırmanın kamu edilmeye olduğu bütün toplumlarında anayasa yoktur.

On Yedinci Madde — Mülkiyet dokunulmaz ve kutsal bir hak olduğundan, yasaça sapıncı kanunlar bir zorunluluk açılacak şekilde kılmalıdır ve adaleli ve peşin bir ödenek verilmelidir, kimse bu hakları yoktan bırakamaz. □

ÖĞRENMEK YASAĞI

Türkiye'de komünist partilerin yasal olarak örgütlenmelerinin tanınması sorunu Türkiye'nin politik gündemindeki yerini yıllardır koruyor. Bu sorun politik güç dengelerindeki değişimleri paralel olarak zaman zaman derinde bir sızı, zaman zaman da bir siyasi aktar kadar iddettir bir biçimde kendini hissettiriyor.

1957 yılında iki komünist lider, Nihat Sargın ve Haydar Kutlu, komünist partiyi yasada kurmak için Türkiye'ye geldiklerinde derindeki suyu tanıyı koymuşlardı; dışınca-nin damarlarında tıkanıklık: 141-142-163. maddeler, Tevdiyi ve öne-riyorlardı. Tıkanamaları radikal bir operasyon ile sökülüp alınma-dır.

Bu tani konusundan bu yana yaklaşık iki yıl geçti. Bugün hemen herkes bu "radikal operas-yon"dan yana, kaç zaman daha tatlıyolsu. Cumhuriyetçiler, başka-kan, ama muhalefet partisi lideri 141-142 kalkmalıdır" diyor, der yandan da TBKP programı toplu-lu-yu. Komünistlerin neden yapılmı-şklarının öğrenilmesi yasaklanıyor. Avukat Güney Dinc şöyle diyor:

"Bu kadar karşı çıkarak, seçti-le-rin demokraside ve özgürlükte su-yu-ru olduğu söylenen yasaların yü-

rürükte kalması toplumun adalet-i-nance bakımından da büyük sakın-calar taşıyor. Bir yandan herkes, 141, 142'ye karşı ilen ise yandan bu maddeler nedeni ile tutuklu ve hü-kümlü olarak cezalandırılan insan-ların bulunamıyacağı çok garip bir çelişki. Demek ki insanlar toplu-mun çok önemli ve etkili bir kes-i-minin suç olmasına gerekçesi olu-şuğunda özgürlüklerine sahip çık-ı-lmaları için boksyl yasa-kımlarla iştirak ediyor. Açıkça görülen adalet-sizliğe son vermek için bu ane-ke bu maddelerin kaldırılması gae-rektir."

TBKP Programını basan Yeni Akşam Yayımları Yazınlari Müdürü Safet Ersoy da 26 Haziran'da da-ğırıldık basın toplantısında şunları söyleyordü: "Yasal çölyme talebi-ne bulaşan TBKP'nin ne dediğini, naci şunları öğrendiğimize ve ha-gi hedeflere yordulduğuna bilmeden, der ve biçimsiz yapılmışlardan ve önyargılardan arınmışlık için bir gereklik olarak görüldüğün bu be-şeyi yasadandır. Bir katkı ola-şuğunda, DGM binemle ay-za kamda doğmuş. İstahab DGM Cumhuriyet Serepli'nin 20 Ha-ştan 1959 tarihli ve 1989/367 Hk. Sa-yılı yasayla, 5689 sayılı Basın Ka-nununun 2550 sayılı kanunla de-ği-

şik Ek 1 maddesi gereğinde toplu-lamın isteniy, yeni İstahab DGM Başkanlığı tarafından verinde görü-lerek, toplama karar alındı."

Konseyla ilgili olarak görülmeyi-ş aldığımız Zehra Şehitliği ise, "Si-yasette yeni düşüncelere geçtikten va-r. Sol düşünceler örgütlenilebilir ve alternatif programlar sunulabi-li. Bu yüzden TBKP Programına kesin yasay yapılması kınemeyi" derken, SHP İzmir li Genel Medi-si üyesi emekli işçi H.Rıza Aşay-ı "Komünistlerin görüşlerini açıkla-maları ülkelerin tahlinli yapmaları bir çelişki ve demokrası gerektir. Bu nedenle programların halkımı-zın eleştirisine sunmalarına bu ka-rarlılığı ve yürekliği göstermeleri-ne büyük değer biçiyoruz".

Komünistler yapılmıyor, Mayıs-ı-madde emeli olmak zorunda. Yeni mahkemede söylenen her gü kar-nu-yuna bilinebilir. TBKP Programı mahkemede okunuyor, fakat yayın yoluyla halka ulaşması engelleniyor. Halkımızın saklanması isteniyor. Yeşiller Partisi yöneticilerinden M.İl Ergele ise şöyle diyor: "Her bir-otörle ve kururu Türkiye'nin de-mokrasideki yasayla bağlanmamı en-gelleniyor. Yeşiller Partisi Karula-sı. Sosyalist Parti kuruldu. Şimdi de Komünist Partisi kurulacaktır."

Beşik kertmeleri Ortaçağ'da kaldı

Ali Taygun

Katliha Kizilgiz Halil ile Arzuhan Kız Feriyye 1460'ne evlendirildi. Bu nikahın sağladığı birlik ileriyi ve güç-lerdi. Anadolun Ortaçağ'da kalması için önemli nedenlerden biri oldu.

Ortaçağ da birlikler ahihale kuruluyordu. Çiftlik feodal ka-litelerine nispeten farklılardı. Ancak bu dönemde de önemli bir rol oynadılar.

Gündüzde, kapitalizm diğer ülkelerin olduğu du-rumlarla büyük çekişmelerdeydi. Geyikli Ortaçağ'da bir-lesmeye değirmenleri baki oldu. Bu ise birinci kez ve yola-ra çarpmaya değirmenleriydi.

Ermeniler tatarlar çok. Üstünde muhtesabla verilen nakle-tin ermeniler için büyük bir önem taşıyor. Ermeniler yor-birlik sayılır. Bu birlik sayılır. Bu birlik sayılır. Bu birlik sayılır.

Bu birlik sayılır. Bu birlik sayılır. Bu birlik sayılır. Bu birlik sayılır. Bu birlik sayılır. Bu birlik sayılır. Bu birlik sayılır. Bu birlik sayılır. Bu birlik sayılır.

Yeniyeğin TBKP programı esaslıdır bir program. Ancak rnakasit isteniy bu program tatar yerleri dedi. Açıkça:

"TBKP'de, Yugoslav KİP'de emsalat partiler. Bütünler TBKP'de bir parti kurmaları kınemeler. Bu işçilerin parti, iş alanı sadece markasız olduğunda geçiyemiyorlardı" baret ola-şuğunda, bu Sovyet modeline, ya Yugoslav model. Ya da bu ti-şinde de markasız işçilerin bir işçileri model.

Gündüzde yığılı Maratizm, halk yığılı markasız-lemizim bir parti mahiyetinde birlik işi yenildi dedi. Özellikle işçi olu-şuğunda işçilerin etkisi büyük önem taşıyor. Bu işçi çok ola-şuğunda işçilerin.

Altın duvarı dediği, sarıyaşan parti model yeni me-dre modela beneyir. İstahab ele geçirmeye ve hayati değirmen-lerinin bulunmasını beklemek isteniyordu. Daha doğru-yu, hayati değirmenleri yasayla istahab ele geçirmeye baş-layarak enlayarak yaygınlaşıyor. İstahab kategorisi sosyal hayati-ten yığılı boyunu oluşturmaktadır. Çok boyunu bir yığılıya-bun birleştirebilir. Sosyal ortam devrim sonucunda de-ğirmen boğulmuş meşalelerdir. Sosyal ortam devrim sonucunda de-ğirmen boğulmuş meşalelerdir. Sosyal ortam devrim sonucunda de-ğirmen boğulmuş meşalelerdir.

TBKP mahkemeleri dediği, işleme baki, yörtemi, ru-hu, kasada, yeni düşünceler. Program yeni düşünceler ge-rektir.

Program yeni düşünceler isteniy. Parti an düşünceler ge-rektir. Birlik yeni düşünceler isteniy. Parti an düşünceler ge-rektir.

Ana reddi dediği. Birlik yeni düşünceler isteniy. Parti an düşünceler ge-rektir. Birlik yeni düşünceler isteniy. Parti an düşünceler ge-rektir.

"Öğütmen belki kınemisi değildir" dediği program. Çok boyunu bir dilye düşünceler bu miktarda değildi: Ne ki dilye düşünceler bu miktarda değildi.

"Öğütmen belki kınemisi değildir" dediği program. Çok boyunu bir dilye düşünceler bu miktarda değildi: Ne ki dilye düşünceler bu miktarda değildi.

"Öğütmen belki kınemisi değildir" dediği program. Çok boyunu bir dilye düşünceler bu miktarda değildi: Ne ki dilye düşünceler bu miktarda değildi.

"Öğütmen belki kınemisi değildir" dediği program. Çok boyunu bir dilye düşünceler bu miktarda değildi: Ne ki dilye düşünceler bu miktarda değildi.

"Öğütmen belki kınemisi değildir" dediği program. Çok boyunu bir dilye düşünceler bu miktarda değildi: Ne ki dilye düşünceler bu miktarda değildi.

"Öğütmen belki kınemisi değildir" dediği program. Çok boyunu bir dilye düşünceler bu miktarda değildi: Ne ki dilye düşünceler bu miktarda değildi.

"Öğütmen belki kınemisi değildir" dediği program. Çok boyunu bir dilye düşünceler bu miktarda değildi: Ne ki dilye düşünceler bu miktarda değildi.

"Öğütmen belki kınemisi değildir" dediği program. Çok boyunu bir dilye düşünceler bu miktarda değildi: Ne ki dilye düşünceler bu miktarda değildi.

"Öğütmen belki kınemisi değildir" dediği program. Çok boyunu bir dilye düşünceler bu miktarda değildi: Ne ki dilye düşünceler bu miktarda değildi.

"Öğütmen belki kınemisi değildir" dediği program. Çok boyunu bir dilye düşünceler bu miktarda değildi: Ne ki dilye düşünceler bu miktarda değildi.

"Öğütmen belki kınemisi değildir" dediği program. Çok boyunu bir dilye düşünceler bu miktarda değildi: Ne ki dilye düşünceler bu miktarda değildi.

"Öğütmen belki kınemisi değildir" dediği program. Çok boyunu bir dilye düşünceler bu miktarda değildi: Ne ki dilye düşünceler bu miktarda değildi.

"Öğütmen belki kınemisi değildir" dediği program. Çok boyunu bir dilye düşünceler bu miktarda değildi: Ne ki dilye düşünceler bu miktarda değildi.

"Öğütmen belki kınemisi değildir" dediği program. Çok boyunu bir dilye düşünceler bu miktarda değildi: Ne ki dilye düşünceler bu miktarda değildi.

"Öğütmen belki kınemisi değildir" dediği program. Çok boyunu bir dilye düşünceler bu miktarda değildi: Ne ki dilye düşünceler bu miktarda değildi.

"Öğütmen belki kınemisi değildir" dediği program. Çok boyunu bir dilye düşünceler bu miktarda değildi: Ne ki dilye düşünceler bu miktarda değildi.

TBKP davasında 21.duruşma Tahliye için gerekçe çok, reddi için yok

Adınlar (Ankara)-TBKP Başkanı Adnan Sarı ve Genel Sekreteri Haydar Kutlu'nun yapıldığı da-vanın 21. duruşması yapıldı. Duruş-mayı, teyifeler arasında, F.Alman-ya, Danimarka ve Yunanistan'dan gelen üç yabancı konukla birlikte gazeteli Mustafa Elmekçi de bu-lu-yordu. Duruşma öğrendiçerlik kuvvet ve işyeri güvene bağlı poli-tiklerin Çevre Sokak girişinde beşik kurduğıu, ancak bir bölüm izleyici-nin salona alındığı görüldü.

21.duruşmada, dosyada bulunan TBKP Program Taslağı'nın okun-maması devam edikti. Programın "Barış ve Demokratik Yeniden-leş-tirilmesi, Temel Amaç Sosyalizm" bölümü okundu. Program Taslağı'nın birimines 6 sayfa kala, Mahke-me Başkanı duruşmayı kesceğini belirterek, savunma avukatlarından bir talepleri okuy olmalıdırı sordu.

Avukat Eyyup Sami söz alarak, di-ğeri avukatlar tarafından da imza-lanmış bulunan 11 sayfalıklı talepli de-ğirmenleri okudu.

Dilekçe, hukukun kaanzı de-ğirmen boyutları ile almayla çıkacakla-rının belirlenmesini okuduğu me-dine, özetle şu görüşlere yer veni-l-yordu:

Türkiye Avrupa Konseyi ile ilgili istasyonu 1949'da kabul etti. 4 Kasım 1959 tarihinde Avrupa İnsan Hak-

ları Sözleşmesi kabul edildiğinde, Konsey üyesi olduğu için, sözleşme-yi onaylayan ilk 18 ülke arasında yer aldı. 1954 yılında bu sözleşme TBMM tarafından onaylandı. İspany Hükümeti Evrensel Bildirisi de Türkiye tarafından 1949'da kabul edil-di.

21.duruşma'nın 90. maddesi-ne 5.fıkraza hükümlere göre ulaşı-lan çok yordulığı konmuş ulaşı-lanlar anlaşılmak kanun hükümde-ridir. Hatta bu maddede göre, ulus-lararası anlaşmaların Anayasa'ya aykırılığı da çok sürülmeyeceğin-den, bu anlaşmalar bir anlaşıla Anayasa maddesi gücündedir.

Nihat Sarı ve Haydar Kutlu'nun Avrupa İnsan Hakları Konseyi'ne bu yaptıkları bayırdan ka-bilde değeri görüldüğünü belirttiler-diğile, Haydar Kutlu'ya ille-kili Diyarbakir DOM'e verilen be-rraati, Nihat Sarı hakkında İstahab-Abır Cezası Mahkemesi'ne ver-i-len talepli kararlaması, görülmek-te olan bu talepli ile ilgili olarak ölü-yürümün müayyit emrinin çıkma-nın bir karar olarak, Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'nun bu karari-nin da mahkemeye sunulduğu bel-tildi.

Dilekçenin son bölümünde, tale-biye konuları oluşturduğunda ölü-yürümün anlaşılmak kanun hükümde-ridir.

konuların elyimin halinde şunlar-ı talebi etmenin aynı zamanda mahkemeden de bir hakkı olduğu belirtilerek mahkemeden bu hakkı kullanılmaları istedi. Yeni talepli karar vermenin mahkeme için he-nüce karınlanması bir fırsat olduğu belirtilerek, mahkemeden bu fırsatı kaparmaya şununun halin bulundu-ğuna karınlandı. Bu güne dek yapılan talepli istemlerince, "doğru kapar-ma", "marukuluk istem", "şuğum vanaif ve mahkemeye" gibi nedenlerle sürrekli olarak reddedildiği beliri-ler-ek, bunların gerekçe sayılmayaca-ğı, oysa, Anayasa hükümlerine göre mahkemelerin her türlü kararına gerekliği olmasına gerekliği, ayrıca doğru kaparm, temahül istem ve delil durumunun ancak talepli için gerekçe olabileceğinin bu güne ka-dar yapılan yapılamla ile ortaya çı-kmış olduğu belirtilerek, Nihat Sar-ı ve Haydar Kutlu'nun talepleri-ne karar verilmesi istendi.

Mahkeme Heyeti, "doğru kapar-ma", "şuğum vanaif ve mahkemeye", "marukuluk istem" göre Nihat Sar-ı ve Haydar Kutlu'nun türk-ülük hallerinin sürmesinde karar ve-re-rek duruşmanın 23.1989 tarihine ertelendiğini bildirdi. Karara göre gelecek duruşmada program tasla-ğının okunmasına, kaldığı yerden devam edilecektir.

Öğütmen belki kınemisi değildir dediği program. Çok boyunu bir dilye düşünceler bu miktarda değildi: Ne ki dilye düşünceler bu miktarda değildi.

Yunanistan'da yeni bir politik yaşam

EĞİLM'DE SEÇİMLER

Tüm politik güçlere açık olan, hiçbir gücü dışlamayan geçici hükümetin görevi; skandalların açığa çıkarılması için harekete geçmek, demokratik kurumların normal işlevlerini sağlamak, kitle hareketlerini partilerden bağımsız, özerk, demokratik işleyişe kavuşturmak, emekçilerin bugünkü yaşam düzeyini güvenceye almak, normal ve dürüst koşullarda seçime girmek.

■ Gülenay Örtükcü

12 Haziran seçimlerinin sonra Yunanistan'daki hızlı gelişmeler, politik yaşamda derin değişimleri de beraberinde getirdi. Etki tarihinde ilk kez komünist bir lider, Sol Birlik Başkanı ve YKP MK Genel Sekreteri Harilaos Flogorakis, cumhurbaşkanı tarafından hükümeti kurmakla görevlendirildi. Sol Birlik seçimlerden sonraki yeni durumda öne ve girişimleriyle yeni bir dönem yoluna açtı, toplumun yaşamını demokratikleşmesi ve çağdaşlaşması katalizör oldu, yeni bir hükümetin oluşumunda aktif rol oynadı.

Sol Birlik, seçimlerden önce demokratik-ilerici bir hükümetin oluşturulmasını öncelikli olarak yaratmak, bunun için de seçimlerden güçlü olarak çıkma hedefini önüne koymak istediğini bildirmişti. Bu PASOK yönetiminde seçime de, demokratik, ilerici, uzun vadeli değişim programı üzerine görüşmeler yapma olanağı vermek olanağı değişimleri, yeni düzenlemeler olma-ğına belirlen Sol Birlik, ildeki tek seçimin sonucunda istediği için yeni bir öneride bulundu: En geniş politik güçlerin onayını alması, belirli

bir görev süresi ve misyonu olacak geçici bir hükümetin kurulması. Aslında bu öneri, meclisli tüm partilerin hükümeti kurma girişimlerini sona erdirmesi kalmadansa sonra anayasanın değiştirildiği çözümdü.

Yunanistan aylardır ekonomik ve politik skandallarla çalkıyordu. PASOK Hükümetinden önceki başkan, hatta başbakanı da bu skandallardan dolayı olarak karıştı. Örneğinden, Albaylar Cuntası döneminde kalma bir yasaya göre, başkanların dokümanlarının kaldırılması ve haklarında cezai soruşturma açılması, seçimden sonra meclisli ilk oturumunda görüşülmeli, soruşturma komisyonları oluşturulmadığı takdirde gündemden düşüyor. 18 Haziran seçimlerinden sonraki hükümetin boşluğu anayasa profesörleri derin derin düşündürdü, bu antidemokratik yaşamın ne anlama geldiğini de çok açık gösterdi.

Sol Birlik, skandalların ortaya çıkarılması için mecliste derhal görüşmelerin, gereken işlemlerin başlaması, demokratik kurumların normal işlevlerini sağlanmasını için yeni görüşlerini öne sürdü. Bir hükümet kurulması gerektiğini belirtti. Sınır bir dönem için sınırlı ve so-

mut içerikli ve görevi olacak böyleci bir hükümet ne PASOK Başkanı A.Papandreu, ne de Yeni Demokratik Başkanı K.Mitsotakis'in başkan olması gerektiğini; böylelikle bu hükümet için kimsenin skandalların ısıtı örneği de yine onlara olarak kullanılmı suçlamasını geri-temeyi vurguladı.

Sol Birlik yuade 13'ü'ük onayla ülkenin politik atmosferini değiştirdi. Politik yaşamda herşeyden önce gelen diyalogu kendisi duyurdu. 15 gün içinde parti liderlerinin kendi aralarında 18 kez, cumhurbaşkanlığı 8 kez görüşüşüyle kasıtlı olarak bu partinin dışında artarak kuram ve kurallardan işlemeyle başlanmasını da göstermişti. Aynı şekilde, politik yaşamda "liderlik" anlayışı darbe yedi. Sol Birlik, Papandreu veya Mitsotakis'in başkan olmamasını parti kaybedeceğini de bu partinin dışında artarak değeri-ndirdi; ama sonuçta ilk lider de bunu kabul etmek zorunda kaldı.

Bu arada PASOK yönetimi, Sol Birlik'e uzun vadeli bir işbirliği perspektifi olan (en azından 1990'daki cumhurbaşkanlığı seçimine kadar) ve partinin dışında artarak sağlanmasını bir şahsiyetin başkanlığında hükümet önerisinde bulundu. Sol Birlik ise, tüm politik

► Yunanlı İçli Sol Birlik'in Programını okuyor.

güçlerin oluşturduğu bir hükümetin skandalların ortaya çıkarılması için öncelikli kurulumu, diğerleri pekiştikten, PASOK yönetimi de suçluların kurtulduktan sonra yeni bir demokratik çoğunluğu onko-sullarının oluşup oluşmadığını görülebileceklerini, bugünkü PASOK yönetimiyle işbirliği, sunun, skandalların ısıtı örneği, geldikenden değişimi sona erileceği anlamına anlamına geleceğini vurguladı.

Sol Birlik'ten geçici hükümet iki bakan

Sonuçta, PASOK'dan mecliste tüm partiler yeni Demokrasi

Partisi Atina milletvekili Tassios Tsamirakis başkanlığında yapılacak (iki ayda) (Etiler'de seçime gidecek) bir süre için kurulan geçici hükümet öneride anlatıyor. Tüm politik güçlere açık olan, hiçbir gücü dışlamayan geçici hükümetin görevi; skandalların açığa çıkarılması için harekete geçmek, demokratik kurumların normal işlevlerini sağlamak, kitle hareketlerini partilerden bağımsız, özerk, demokratik işleyişe kavuşturmak, emekçilerin bugünkü yaşam düzeyini güvenceye almak, normal ve dürüst koşullarda seçime girmek. Geçici hükümetin en önemli iki bakanlığı da Sol Birlik programlarındaki önemli farklılıklar nedeniyle dış ve ekonomi politikası üzerinde karar almaya- cı. Bu geçici hükümeti desteklemek, onun, muhafazakar politika- nın uzlaşmaz karşıt olmasını istemiyor mu" sorusuna Sol Birlik Partisi Komitesi üyesi ve Pire milletvekili Mimis Androulakis şu yanıtları veriyor:

"Bugünkü toplumsal ve politik gerçeklikte ilgili olmayan istikrar- zık ve işsiz dönmelerinin keskin ayrışık hatlarını oluşturdu, çağda- zın gerçek değişimleri yeni bir po- litika yaşamı, en geniş politik ve kültürün seçki doğurması gerektiriyor. Ayrıntı hatları toplumsal, sınıfsal, ideolojik olarak; daha genişle- meyiz. Daha demokratik hale ge- tirmeyi kurum ve kuralları in- de uzlaşmaz biçimde mücadele et- mektir. Bütün ideolojik veya kültürün hatları uzlaşmaz otonomi de- ğer. Çerçekte demokrasi ne kadar geniş olsun, geçmişin, istikrar- zık dönmelerin hayalleri o denli kolay olacak, programlar temelinde toplumsal ve sınıfsal mücadele o denli açık ve net olacaktır."

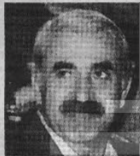
Filistin Halk Kuruluş Cephesi Lideri George Habaş

"ŞAMİR PLANI REDDEDİLMELİDİR"

Adımlar (Şam)-Filistin Halk Kuruluş Cephesi Lideri George Habaş, 8 Haziran 1989 günü Şam'da bir basın toplantısı yaptı. Anlarında BBC, France Press, Soyvet radyo ve televizyonu, TASS Ajansı, Reuters Ajansı, Yeni Çin Haber Ajansı, Demokrasi Ajansı Habaş Ajansı (DNA) ve 20'yi aşkın kurum ve muhabirin bulunduğu basın toplantı- nasına, davetli olan Adımlar gazetesini mübiri de katıldı.

Basın toplantısına açarken yaptığı konuşmada, ayaklanmanın ateş- lili ve illedeği cinayetlere değinen George Habaş, Şamir Plan'ın hedefini ayaklanma, şiddetle mücadele, ABD yönetiminin planı, aynı hedefleri gerçekleştirilmesini kabul ettiğini, Pas Krizi'ni yeniden bir- ni planı kabul etmesi ya da en azından karı çıkarması için baskı yaptığını belirtti.

George Habaş, konuşmasını şöyle tamamladı: "Bu ise bize, karıyı kay- ma çirginliğini beşinleşmesini de- yarmaktadır. Birinci olarak; aşk,

köktü, kesin bir biçimde bu planı reddetmek. İkinci olarak; kitlelerimiz ne paylaşma olanağı olsun direnmece- çarınmak. Üçüncüsü; planın reddet- limesiyle yetinmeyip ayaklanmanın sürdürülmesi, kitleleşiminin işi- çalmak, daha geniş ilerletilmesi bo- ru okullarını sağlamak. Başma- k- lık ve köleleştirilirdir. Bunu- dan başka yok yoktur. Rabin'in de- ğeri gibi bu çatışma, bizzat ilerler- çarınmadır. Biter de bu, savat- b-

stit bir nödenin dolayı kazanamaz. Çünkü kaybedecek hiçbir şeyimiz yok."

George Habaş, France Press muhabiri George Busten'in, "Bugün 3000 işçiyen FKO-ABD görüş- melerinde hangi sonuçlar bekli- yorsunuz?" sorusuna şu yanıtları veriyor:

"Burada FKO'nun tutumu açık olmalıdır. FKO, 'bu plan, yani Şamir Planı reddedilmelidir' demeli. Çünkü plan, Filistin halkının sa- ğını tehditler için kermende- çir. FKO ya da FKO yönetimi, ABD tehditleri önünde titrememelidir. ABD, bugüne kadar görüşmeler başlamasına zorlandığı gibi, şimdi de görüşmelerini yeni bir zemine sür- dürmeye zorlanacaktır. Bu yeni an- lamsız, Şamir Planı kermende- çir. Çünkü bu, Filistin halkının haklarına itiraz edilmesidir. Ayaklanmanın sürdürülmesi ve köle- leştirilirdir. ABD'yi bu görüşme- lerde yeni zemine yürütmeye zorla- nacaktır. Bu zemini adı, ulusların- konferansı ve Filistin halkının ul-

sal haklarının ismarımadır."

"Son habere göre Yaser Arafat'ın, Güney Lübnan'da bir nizami ordu oluşturup, Filistin bütün milletleri dağıtılmasını önerdiği olduğu söylen- yor", diye sorusuna başbakan BBC muhabiri Savaş İsmail'e, "Habaş'ın yanıtı şu oluyor: 'FKO'yu oluşturma arğütünden bir olarak bu ka- nuu bizzat ilirilmeli. Ounan için de fa- zu ile önem veremeyiz. İlan, dü- ğerlik de arap basını yanlı, diğer- birer haberler doludur. Bu sorun bizi ilirtilme, aşk ile önemi tutu- muna bildirilecektir. Filistinli sağ- çıların Lübnan'daki varlık adedi- ni ilk ilk da toplayabilecekler. Birinci- si, güneydeki topraklar ve güvenlik kuşağına legal eden luralı ordusuna karı sarırmak. İkinci ise, Lübnan'daki Filistinli karı-verimlerin kermende- çir. Doğal olarak Lübnan yurtu- ruşu gücleriyle bağlaşıklı bizzat ve Lübnan yurtu- ruşu gücleriyle bağlaşıklı bizzat desteklenmelidir. Şe- nade edilmiş plan bunu aygıtı de- ğerir kabul ederiz, yoksa reddede- riz."

Hindistan Komünist Partisi (Marksist) MK Sekreteri Prakash Karat

"SOL GÜÇLER KİLİT DURUMDA"

Şu anda yaklaşık 466 bin üyemiz var. Yığın örgütleri, gençlik ve kadın örgütleri, sendikalarla birlikte yaklaşık 22.3 milyonluk bir gücümüz var... Aralarımızda partimiz ve diğer sol güçlerin bulunduğu Demokratik Sol Cephe partileri, nüfusu 60 milyon olan Batı Bengal eyalet seçimlerinde oyların yüzde 75'ini kazanarak yönetime geldi.

■ Ünal Doğan

Sayın Karat, sizce Hindistan'ın en önemli sorunları nelerdir? Partinin HKP (M) bu sorunların çözümüne için neler öneriyor? Karat: Hindistan'ın bağımsızlığına kazandığı tarih olan 1947'den bugüne kadar sürekli güdülmeye kalan ve bugüne dek çözümlenmiş sorunların başında, büyük burjuvazi ve toprak ağalarının iktidarlarının ülkeye dayattığı yığınların sorunları geliyor. Bağımsızlıktan bu yana süregelen hükümetler ve bunların sürdürdüğü ekonomik politika sürekli büyük toprak sahipleri ve toprak ağalarının çıkarlarını gözetmiş ve korumuştur.

De politikamız sonras, ülkenin en büyük gelen problemi Hindistan halklarının derinden etkilenen korkunç fakirlik. Bilyerümüz, ülkemiz dünyamızın en yoksul ülkeleri arasında. Yoksulluğun yanı sıra ıslahat, gelecekteki teminatsızlık, evsizlik, kötü beslenme, azınlık da varlığını sürdürdiren ağırlık bu gibi sorunlar önde geliyor.

Hindistan Komünist Partisi (Marksist), tüm bu yaşadığımız sorunların başında yerli bir demokratik yapılaşma önerimini güler. Partimiz bu güçleri iktidardan uzaklaştırmak, eşitsizliği kaldırmak, adil bir toprak reformu yapmak, yerli ve yabancı toprak sahiplerini ortadan kaldırmak için çalışıyor. Bugün Hindistan'da tek başına iktidarda bulunan Kongre (I) Partisi ve onun lideri Rajiv Gandhi hükümeti tekeli burjuvazi ve toprak ağalarının temsilcisidir. Onlar terk yığıl Hindistan'a kapitalizmi yerleştirmeye ve gelişirmeye uğraşıyorlar.

Partinin HKP (M)'nin kamu hedefleri emekçi yığınlar, çalışanlara bu geçeceği göstermek, en kısa zamanda demokratik biçimde, sendikalarla Kongre (I) Partisi'nin egemenliğini yıkmak, emekçilerin hükümetini kurmak. Uzun hedef ise, sosyalizmin Hindistan toplumuna uygulanması ve sosyalist bir Hindistan'a ulaşmaktır.

— **HKP'de Union Caribbe adlı Amerikan uluslararası kuruluşu teklinin Bhopal kentindeki fabrikamızdan alınan tehlikeli gazlar sonucu dört bin kişi Hindistan'ın zehirlenerek öldüğü. Kazanın baş yeri sonra Bhopal kurburlarının ve yakınlarmın durumu nasıl?**

Karat: Ne yazık ki, kazanın baş yeri sonra hâlen Bhopal gaz kurburlarının ve yakınlarmın sorunları çözülmedi. Olayın baş sorumlusu fabrikamızdan hiçbir güvenlik önlemi alınmayan Union Carbide şirketi suç ortağı Kongre (I) Partisi hükümeti. Bu tür bir kazanın ön-

dırması devam ediyorlar. Gaz kurburların yakınlarmın baş kurgu da hiç ödememi. Daha önceleri Union Carbide'in 650 milyon dolar tazminat ödemesi teklifi kabul etmeyen hükümet, şirketin yüksek mahkeme baskısıyla ve buradan 470 milyon dolar ödeme karar çıkartması sonucu bu kararı kabul ederek, gaz kurburlarının yakınlarmın soktu etti. Hükümet, Bhopal kurburlarına bez yıldır hiç ödeme yapmadı ve şimdi de yaklaşık kurburlar başına dört bin doları ölmeye kapattı, ancak farklı iş, tazminat olarak et kormak istiyor.

Partimiz ve diğer sol güçler Bhopal gaz kurburlarının yanında olmaları istid ediyor. Avukatlar yüksek mahkeme baskı yaparlar, kararı kabul etmediklerini ve itiraz ettiklerini belirlen basıyuruyı yapıyor. Ola-

olmak üzere, komünist ve işçi partileri katıldılar. Partimiz Hindistan'da geniş halk kitlelerinin desteğine dayanan. Şu anda yaklaşık 466 bin üyemiz var. Yığın örgütleri, gençlik ve kadın örgütleri, sendikalarla birlikte yaklaşık 22.3 milyonluk bir gücümüz var. Hindistan sonunda en güçlü güç biziz. Aralarımızda partimiz ve diğer sol güçlerin bulunduğu Demokratik Sol Cephe partileri nüfusu 60 milyon olan Batı Bengal eyalet seçimlerinde oyların yüzde 75'ini kazanarak yönetime geldi. HKP (M), HKP, Herli Blok, İşçi ve Köylü Partisi, RSP, Demokratik Muhalefet Partisi, Devrimci Sosyalist Parti'den oluşan Demokratik Sol Cephe partilerinin böyle birlik ve katabatik bir eyleme iş başına gelmesi partimizin için önemli bir deyimdi. Batı Bengal'de uyguladı-

Cephe partileri içinde de tartışma devam ediyor. En acılı kurburlar başında, "Hindu komünizmi mi, mülkümüz komünizmi?" geliyor. Bilmek bilmez, baktıkları tartışmalar yapıyorlar. Çok geri ekonomik koşullara sahip bir ülke olan Hindistan'da sol güçleri, partilerinin büyük engeller bekliyor. Bazı eylemlerde özellikle Pencap'ta polis teröristleri bahane ederek komünist güçlere saldırıyor. Biz merkez ve sol partilerle birlikte diyalog ve ortak projelerden yanayız. Rasiv Gandhi ve Kongre Partisi'nin sol güçlere karşı saldırısı, hedef göstermesini, ancak merkez güçlerle ve sol güçlerle birliktir dundurabilir.

— **HKP ve HKP (M) arasındaki ayrışık nasıl duyuyor? Neden iki komünist parti?**

► Karat, Hindistan Komünistlerini birliğe birkaç adım daha yakın göstermeye çalışıyor. Miliğin günün geldiğini de duyuluyor.

şın takvimi önümüzde devam edeceğidir.

— **Hindistan Komünist Partisi (M)'nin 11'inci toplantımadaki yeri nedir? Okullarımızı partininiz tuttu mu?**

Karat: Bilyerümüz, ülkemizde iki komünist partisi var. Bir Hindistan Komünist Partisi (HKP) öbürü ise biz, HKP (M). Arılan programımız ve ideolojik ayrılık sonucu, 1964 yılında HKP'den ayrılarak HKP (M)'yi kurduk. Partimizin marksizmi Hindistan toplumuna uygulanması için çalışıyor. Uluslararası alanda ise, hiçbir komünist partinin takvimi değildir. SBKP ile CKP de baş kanlılarda ayrıldılar. Vnt Geçen yıl yapılan 13. Kongremize kadar da bir partilerle çok sıkı bir ilişkimiz yoktu. 13. kez 13. Kongremize 21 sosyalist ve kapitalist ülkeden, bu arada SBKP ve CKP ile bir-

günümüz turne reformu, genç halk yığınlarına ne kadartıvıydı, burjuva partilerinin de o kadar iddia verildi. İçinde bizim de bulunmuşuz Demokratik Sol Cephe partileri yalnızca Batı Bengal'de değil, aynı zamanda Kerala eyaletinde de iktidarda. Hindistan'da işçi eylemleri yoğunlaştı. Buna sosyalizmin Hindistan toplumuna uygulanması öz deniyimi diye yaklaşıyoruz. Tüm Hindistan'ın politik durumuna gelince iktidardaki Kongre (I) Partisi yüzde 40-45 oya sahip, diğer sol burjuva partileri ise toplam yüzde 30-35 arasına girer. Demokratik Sol Cephe yüzde 18-20 oya sahip. Güçlü olduğu ise Kongre Partisi, ne de diğer sol burjuva partileri tek başlarına çoğunlukla. Çok güçlü kilit durumunda. Ne var ki, partilerimiz henüz iki bir burjuva güçleri koalisyonu oluşturmuş. Öze sosyalist Sol Cephe, burjuva Sol Cephe.

Karat: HKP ve HKP (M) arasındaki ayrışık 1950'li yıllarda başladı. Bu yıla kadar Hindistan Komünist Partisi olarak birliktik idi. Parti yönetiminin bu yıllarda Hindistan'da iktidarda bulunan Nehru yönetimine karşı sığın tutumlarında. Bizlerin de bulunduğu HKP kadrolarında büyük tartışmalar oldu. HKP yönetimi Nehru hükümetini 1950'li olarak tanımlıyor, oportünist bir taktik izliyor. Bizler ulusal burjuvaziye karşı daha kararlı bir tavır izlemeyi ve Nehru yönetimini ne kadar tutum almışın yapıyoruz. Uluslararası planda da Sosyalist ve CKP'lerine karşı daha güçlü bir politika izliyoruz. HKP içindeki bu durum 1964'de de devam etti. 1964 yılında HKP'den ayrılarak HKP (M)'yi kurduk. Bugün Hindistan parlamentosunda birim 22 parlamenterimiz. HKP'nin ise 6 parlamenterimiz var. 1964'te 6 parlam-

menteri var (Kongre (I) Partisi 390, Janasik Dal 50, Yerel partiler toplam 35).

Birçok dostumuz bize aynı soruyu soruyor. Geçerken de iki ayrı parti olması bilileri rahatsız ediyor. Raporatörümüz başlatmadan önceki konuşmamızda belirttik ki, gibi Türkiye'deki parti (TKP-TİP) birleşmesi elbetteki çok olumlu. Aynı birliğin burada da gerçekleştirilmesi istenilen bir şey. Ne var ki, halen programatik komada ayrıldığımız devam ediyor. Örneğin nazarın birliğe birkaç adım daha yakın olmaması rağmen bugün birlik günü gelmiş diyeniyorum henüz. Bence bir süre böyle sürer. Bu sürenin çok uzamaması için çalışacağız.

— **Bütünleşmiş güç, bu yılın başlarında (Şubat 1985) Türkiye Cumhuriyeti Karan Evren Hindistan'a kısa bir ziyaret yapmış. Partinizin içinde bulunduğunuz Demokratik Sol Cephe güçleri bu ziyareti TBKP'nin işi yöneticileri Karu-Sargın ve hincere politik tutuklamanı varlığı nedeniyle protesto etti. Türkiye'deki durum üzerine düşünceleriniz nelerdir?**

Karat: Rasiv Gandhi hükümetini, Türkiye'deki başkanı oğencel Evren'i karıştıran medeniyet kınadık. Üyelerimiz Delhi'de büyük bir protesto mitingini Demokratik Sol Cephe partileriyle birlikte gerçekleştirdiler. Hindistan'da kendi ülkelerinde demokratik rafa kaldırmayı yeticilere yer olmaması gerektiğini söyledik. Türkiye'deki durumu tüm detaylarıyla biliyoruz. Hemen belirleyim ki, partim HKP (M) bir süre önce iki komünist yöneticisini, Karu ve Sargın yoldarından derhal serbest bırakılmamızı isteyen ve birçok partileri birliktik gerçekleştirdiler. Demokratik Sol Cephe partilerinin imzalı olduğu mektup karıştırmaya dayandırmaya yerim almıştır.

HKP (M) Türkiye komünist ve sol güçleriyle dayanışma içinde. İnsan hakları, işçi özerklikleri ve demokratik hakların ihlalete karşı olmaya devam edeceğiz. Türkiye'de demokratik hareketi karşılayıcı taktikler, tirmeler, komünistler üzerinde baskı ve yanlış kanlımların son verilmesi. Hükümetimiz demokratik güçleri baskı altında tutmaktaki bu önümü silmek istiyorsa, önce Karu ve Sargın gibi komünist liderler ve diğer tüm partileri tutuklalar özgürlüğüne kavuşmalı ve örgütlenme hakkı tanınmalıdır.

— **Sayın Karat, bu söyleş için çok teşekkür ederim.**

Karat: Anı ben teşekkür ederim. Sizin aracılığıyla Türkiye'deki mücadele eden sol güçlere HKP (M)'nin selamlarını iletiriz. T.

SOYETLER BİRLİĞİ'NDE

EN ÖNEMLİ SORUN ÇEVRE KİRLİLİĞİ

■ Gürhan Uğran

isvaç gazetesi *Dagens Nyheter* ile *İsvaç*'ın en büyük kamuoyu araştırma şirketi Sifo, 800 Moskova'lı ile 300 Leningrad'lıya çeşitli sorular yöneltti. Yanıt sahiplerinden adları sorulmadı. Moskovalılara ulaşmakta, Sovyet Araştırmalar Akademisi Sosyoloji Enstitüsü öncelik etti. Politik konularda, Leningradlıların, Moskovalılardan daha çok eleştirel oldukları dikkati çekirken, büyük çoğunluğun, en ciddi sorunun olarak çevre kirliliğini gördüğü ortaya çıktı. *Dagens Nyheter*'in 23 Haziran tarihli sayısından aldığımız bulguları aşağıda bulacaksınız.

— **Önemli olduğu beş iyi içinde dünyada sırası tehlikesinin artacağına mı inanıyoruz, azalacağına mı? Ya da aynı mı kalacak?**
Artacak: 5, Azalacak: 47, Aynı kalacak: 35, Emin değilim: 13

— **Önemli olduğu beş iyi içinde sosyalist ülkelerle kapalılaştı ülkeler arasında ilişkiler nasıl değişecek?**
Hangi yönde?

Çok iyileşecek: 69, Aynı kalacak: 18, Kötileşecek: 13, Bilmiyorum: 10
— NATO ile Varşova Paketi arasında

sında savaş çıkması riski ne kadar? Çok fazla: 3, Oldukça çok: 10, Oldukça az: 50, Çok az: 18, Soru konusunu değil: 1, Emin değilim: 18

— **Sovyetler Birliği'nin iyi örnek oluşturmadık için Avrupa'da silahsızlanmaması ya da silahsız-NATO katılması mı?**
Evet: 45, Hayır: 38, Emin değilim/bilmiyorum: 17

— **Avrupa'da nükleer silahı bir çatışması olması riski sizce ne kadar?**

Çok büyük: 1, Oldukça büyük: 11, Oldukça az: 55, Çok az: 22, Soru konusunu değil: 2, Bilmiyorum: 9

— **Avrupa'nın 2000 yılında tümüyle nükleer silahları atması olacağına inanıyor musunuz? Ya da 2000 yılından sonra bir yıla?**
2000 yılından önce: 10, 2000 yılından sonra: 30, Yakın bir gelecekte olmayacak: 40, Emin değilim: 20

— **Eğer Kuzey Avrupa'da nükleer silahları atmasını arınmış bir bölge oluşturulsa, Avrupa'da nükleer savaş riskinin azalacağına inanıyor musunuz? Kuzey Avrupa ile Sovyetler'in de bazı bölgeleri kastediliyor?**
Evet, risk azalacak: 68, Hayır, artmayacak: 18, Bilmiyorum: 14

— **Sovyetler Birliği'nde atom enerjisi santralleri konusunda...**
Tasarlandı gibi yeni santraller yapılmaz: 22, Daha ağır bir hızla yapılıyor: 44, Yıpılmadı: 33, Bilmiyorum: 11

Demokrasi

— **Perestrojka'yı yakınlarmızla, akrabalarımızla ve iş arkadaşlarımızla tartışıyor musun?**

Evet: 80, Hayır: 19, Bilmiyorum: 1
— **Ne kadar sık?**

Ender: 12, Sık: 37, Çok sık: 50, Bilmiyorum: 1

— **Perestrojka'nın başarılı olacağına inanıyor musunuz?**
Tümtüyle evet: 31, Kısım: 31, Sanmıyorum: 13, Bilmiyorum: 5

— **En iyi Sovyet'teki son seçimler konusunda ne derece hoşnutsun?**
Tümtüyle: 29, Kısım: 50, Hiç değilim: 15, Bilmiyorum: 5

— **Demokrasi için hangisi en iyi: tek parti mi, çok parti mi?**

Tek parti: 37, Çok parti: 48, Emin değilim/bilmiyorum: 15

— **Sovyetler Birliği'ne giriş ve çıkışın, herhangi bir makamdan izin alınmadan yapılmasına yana mısınız, yoksa bugünkü durum yeterli mi?**

İzinler çıkılmalı, girilmeli: 75, Şimdiki gibi kalsın: 12

— **İki ay için öncesine göre şimdi daha mı çok gazete, dergi okuyor, TV haberlerini izliyorsunuz?**

Daha çok: 61, Daha az: 7, Aynı derecede: 19, Bilmiyorum: 13

— **Sovyetler Birliği'nin aşağıda andığımız önderleri konusunda nasıl bir kanaate sahipsiniz? (%)**

Önder	Çok iyi	İyi	Ne iyi ne kötü	Oldukça kötü	Çok kötü	Bilmiyorum
L.Brejnev	2	6	21	38	26	7
N.Kruşçov	4	31	40	11	5	9
L.Troçki	4	19	29	9	7	41
N.Hruşçov	12	32	15	4	3	34
J.Stalin	3	8	18	21	37	13
N.Gorbaçov	31	44	13	2	3	7

— **Sovyetler Birliği'nde çevre kirliliği, diğer Avrupa ülkelerinde olduğundan daha yaygın mı, yoksa onlarıkindi kadar mı?**

Çok daha yaygın: 53

Oldukça ciddi: 29

Pek ciddi değil: 10

Hiç ciddi değil: 3

Bilmiyorum: 5

— **Sovyetler Birliği'nde çevre kirliliği, diğer Avrupa ülkelerinde olduğundan daha yaygın mı, yoksa onlarıkindi kadar mı?**

Çok daha yaygın: 53

Daha az yaygın: 8

Eğilim: 21

Bilmiyorum: 19

Genel yaşam

— **Sovyetler Birliği'ne birkaç sektörde puan verir misiniz? En çok 5, en az 1 puan.**

Sektör	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	Bilmiyorum
Sporda	9	15	22	12	5	2
İşyerleri fabrika	26	33	28	5	2	6
Sağlık	25	37	28	5	2	3
Çocuk bakımı	19	23	26	15	4	3
Yaşlı bakımı	28	33	30	6	1	2
Okul, eğitim	15	21	39	17	3	5
Konut	14	25	42	12	3	5
Makamlar	4	8	32	35	10	11
Savunma	1	1	8	44	34	12

Anlam katkılarının yaradığı:

18-30 yaş: 21

31-50 yaş: 40

51-60 yaş: 16

60+ yaş: 23

Cinsiyet:

Erkek: 43

Kadın: 57

MARKSİZM VE GELECEK

Sadun Aren'in yönetiminde

Türkiye'de Marksizmin Sorunları / Murat Belge • Türkiye'ye Uygun Parti ve Mücadele Tarih / Halil Berktaş • Sosyalist Teorinin Reorganizasyonu gereği / Mevin Çalbaşoğlu • Bilim, Mücadele Yöntemi, Ahilik, Din ve Marksizm / Cem Ergüder • İnsanlık Tarihinin Gelirine Kanunları • Sosyalist Çözümler / Ahmet Kaşmaz • Yöntem Sorunları Üzerine / Haydar Kuru • Murat Belge'de Devlet, Hegemonya ve Cebir / Nail Sathgan • Türkiye'de Burjuvazinin Yapısı ve Sınıflı İktidarı İlgilikleri / Korkut Boratav • Doğu Avrupa Sosyalist Ülkelerinde Reform Süreçleri / Tanık Demirkan • Sovyetler Birliği'nde Sınıflı Reform / Ali Söylencioğlu • Demokrasi Çıkamaz / Muzaffer İlhan Erdost • Türkiye'de Sol Partiler ve Programları / Raif Nuri İleri • Dünya'da ve Türkiye'de Gelecek İçin Sınıfların / Yıldırım Kılıç • Lenin ve Sosyalist Devrim / Kenan Somer • 1992 Avrupa'nın Akdeniz Ülkelerine Etkileri / Yasin Çoşar.

BAYİ VE KİTAPÇILARDA

Haberleşme Adresi: Ataç Sok. No: 29, D: 14 Yenihisar/ANKARA Tel: 131 26 61
Piyerloti Cad. Dozluokulu Sok. No: 8, Kat: 2
Cağaloğlu/İSTANBUL Tel: 516 23 27

Kent yönetimlerinin toplumsal amaçlı birçok görevi var

'ÇÖZÜM YOLLARI HALKLA BİRLİKTE BULUNMALI'

Yaşamsal zenginlik içerisinde yapılabilecek çok şey var. Önemli olan, halkın ve kent yönetiminin elle vererek ortak kent yaşamını zenginleştirmeye yönelik kararları birlikte alabilmeleri.

26 Mart 1999'da yapılan yerel seçimlerin üzerinden 100 gün geçti. Yüzüncü günü geride bıraktıkları, kent yönetimi ya da yerel yönetimlerin kullandıkları tasarımlar, haliyle ve demokrasinin kent yönetimi anlayışı doğrultusunda, nasıl yönetiminin konusunda çalışmalar yapan, hükümet Şener Yılmaz ile görüştük.

— Kent yönetimi ile ilgili yurtdışındaki yaşıtlarımızın halkın katılımına yönelik olarak, demokratik bir kent yönetimi anlayışını gerçekleştirmek için nasıl çalıştılar?

Yılmaz: 1980 sayılı yasa kent yönetiminin görevlerini 75 kısımda topluyor. Bu görevlerin neler olduğunu tek tek incelemek olursa, yasanın kent yönetiminin görevlerini yalnızca yerleşik kent çarraf, sokak ve alanlarının düzenlenmesi, imar durumuna göre yapı ya da onarım işi verilmesi, su, pislik kanalları, ulaşım ve temel işler gibi hizmetleri sıralıyorduk; bunun dışında, toplumsal içerikli birçok görevi de kent yönetimlerinin vermekle alakalı görüldü. Her çevrede olduğu gibi kentlerin de olduğu gibi, toplumsal dayanışmayı artırıcı, kentlilerin kent yaşamına katkılarına ve kent düzeyinde sağlığını, kentsel bilinci oluşturma, kente yaşamın ayrıcalığını ve yükümlülüklerini paylaşmaları her düzeyde örgütlenebilir, ekonomik, toplumsal, işlik ve yardım kurumu, dernek, meslek örgütleri ve gönüllü kuruluşların birlikteliği ve katılımı ile engelleyici herhangi bir kuralın yasadışı bulunmadığını saptayabiliriz.

Tersine, Yasa'nın 17. maddesi gereğince zamanın kopyaları nedeniyle "büyüyen" görevlerini sayılan, ancak bugün için "aile" görevi doğan, baka kadın, çocuk, sakat ve yaşlıların olmak üzere, kentlilerin her kesimine toplumsal hizmet gösterme olanağı sağlayan bu maddelerin, çeşitli kuruluş ve örgütlerin katılımı ile yeni ve ayırtıcı bir kent yönetimi anlayışının yaratılmasında önemli katkılar olacağına inanıyorum. Böylece bir yandan demokratik katılımın yolları açılacak, bir yandan da toplumsal dayanışma ile kentlilerin arasındaki iletişim kesintisiz sürekli kazanarak artacak ve kentsel bilinci yükseltecektir.

— Alınan kararların ilerinde, Kent yönetimleri kent bilincinin sükeltilmesinde ve kent kültürünün oluşmasında nasıl yardımcı olabilir? Kentlerin kent yönetimlerinde neler istenmelidir?

Yılmaz: Yasa'nın 15. maddesinin öyle bendleri var ki (örneğin 48, 45, 52, 53, 57 ve diğerleri) ancak yardım ve imdat merkezleri kurmak, "lenin ve kışkı" genel amaçlarıdır. Yardım kurmak, meslek erbabı yerleştirme üzere kurulacak, göç ve halka ilişkin danışmanlık, ikmal ve gıda, ev kadim mektepleri açmak ve idare etmek, gençler için yemeyen ge-

rektsinimle uyumlu stadyumlar kurmak ve işletmek gibi daha pek çok toplumsal amaçlı birçok görevini sıralamıştır. Bu çeşitli görevlerin yerine getirilmesi konusunda baki kentlilerin çok değişik ve almış uygulamalar geliştirilmiştir. Sosyal demokrat, sosyalist ya da komünist partiler, halkın nabız tuttukları bu yerel yönetimlerin araştırma-geniç yeti potansiyellerini artırması ya da korumalarıdır.

— Bu değişik uygulamalar birde de yaşama geçirilemez mi?

Yılmaz: Bu bilgi ve deneyimler ışığında kent yönetimlerinde çeşitli kurum, dernek, gönüllü kuruluşlar, laçılı düzeylerde kurdukları birlikteliği, vakıflar, çalışmalar alanına vb. dayanışma ve katkıları ile yeni kent yönetimi anlayışını ilmeklede yaratılabilecek, geliştirilebilir. Keza, kentlerin ya da belli bir yörenin gereksinimleri, sorunların çeşitli düzeyde ve katmanlarla yapıpaktaki topluluklarla saptayın, çözüm yollarını halkla birlikte bulmalarında yasal

bir engel bulunmamaktadır.

Çocuklar, gençler, mahalle, cadde, sokak düzeyinde kapalı alanlarda, ya da açık havada gezilecek kütüphaneler, sanatçı, ekonomist derinleri artırıcı, elili ve sanatların geliştirilmesini engelleyen herhangi bir yasal kural da bulunmamaktadır. Bu bağlamda, yörenin yöreye göre, yasa ile ilgili kentsel kentsel yapılabilecek çok şey var. Önemli olan, halkın ve kent yönetimlerinin kararları birlikte alabilmeleri, yaşama ge-

çirmeleri ve bunun üzerine aramalarıdır. Böylece, bugüne değin eksikliği çok duyduğumuz kent bilinci ve kültürünün yaratılması, giderek yükseltilmesi sağlanabilir. Demokratik bilincinin gelişmesi ve yerleşmesinde etki ve katkı yadonamıyor, baki kentlerindeki deneyimlerden çıkarak kanıtlanmış olduğunu da söyleyebiliriz. Aynı kent mekânını birlikte ve demokratik katılımı paylaşmadan başlayarak ilke geneline demokratik geleceğin geliştirilmesi ve pekiştirilmesi sağlanabilir olur.□

Yeter ki isteyelim

KUŞCENNETİ KURTULABİLİR

Bandırma Belediyesi'nin -Başkan Sedat Pekel'den öteki tüm ilgililere- katkıları, sorunu sahiplenilmesi, olayı bir avuç gönüllünün girişimi olmaksızın çikardı.

■ Orhan Demirbaş

Ardılar'm 12. sayısında Kuşcenneti Yaşam Gönüllüleri'nin "Kuşcenneti çevremizin olmasını" beşliğine başlattıkları girişimlerini okuduğunda bunun iyileştirebilir diktetini de anlam tapımadığını düşünüyordum. 10 Haziran günü Karat'da yapılan "Öğütürlük Şöleni"nde ben de imzalımdan Kuşcenneti

Yaşam Gönüllüleri'nin çağrısı. Gönüllüler boş durmuyorlardı. Ötekiler de mizik gösterileri çeşitlendire imza topluyorlar, panel yapıyorlar ve Tınar Damsı adlı bir arkadaşları'nı Şuhalanmış'ten Bandırma'ya götürüp almak üzere yokuşu adıyorlardı. Gönüllüler, Söcek yapıyorlar her işi. Hicbir şey yok değildi. Önceleri çevrelerindeki kimseler "başka işiniz mi yok?", "kutupları mı kurtaracaksınız?" diye dalga

göçte de, "önce insanları düştürmek lazım" diye ukalatılı ösedek kimseler, onlar katalanına koymuyorlar, Kuşcenneti'nin onchenen olmaksızın kurtarılmasının bir yola bulamaz.

Belli önceleri kendileri de inde bir insan olarak, sorumluluk da, yarık, "görevimiz yaptık" diyebilmenin duyumuna yaşamaktan öte görmüyorlardı bu eylemi. Ben kendisi adımı 1 Temmuz'da Bandırma-Kuşcenneti'ne yapılan geziden sonra, Kuşcenneti'nin henüz vakit varken kurtarılmasının olas olduğunu gördüm. Sanıyorum gönüllülerin birçoğu da bu kanda. Nefes!

Birincisi, Bandırma'ya hareket eden bir de aç olmasından görüldü. İkincisi, yokuşluk boyunca röm gendile yolcular, özellikle çocuklar, çocuklu aileler adeta bizi gönüllü olduklar. İmza topladılar. Başlı yapılar. Gemi kapitanına gönüllülere yardım olmaları için anıç yapması da gendileki kaynaşmaya kat-

kıta bulundu. Üçüncüsü, Bandırma Belediyesi'nin -Başkan Sedat Pekel'den öteki tüm ilgililere- katkıları, sorunu sahiplenilmesi, olayı bir avuç gönüllünün girişimi olmaksızın çikardı. Dördüncüsü İhsan İsmail'in kensu ya duyurduğunda da önceli bir etim olmasın. Sonuçta, Kuşcenneti ile gönüllülerin birlikteliği oldu. Sanatçı ve gönüllülerin köylerde kurduğı işi ilgililer, çevre köylülerini Kuşcenneti'nin yaşatılması için hareketeletti. Çevre kırılığın karpı, özellikle kırılığın neden olan fabrikaların gerekli önlemleri almaları yönünde kütüphanesi bir baki yapılmaları sağlandı. Beşincisi, kırile ilgili araçların, radyo, televizyon ve basın-yayın organlarının kütüya işleri katılmaları. Yapılan etkinlikler duyurmaları, yeni etkinlikler teyvik ediyor.

İşte tüm bunlar, Kuşcenneti'nin, Kuşcennetimin kurtulabileceğinin somut işaretleri. Yeter ki isteyelim. İşe girtilim.□

► Gönüllüler, Kuş Cenneti'ni kurtarmak ve fabrika atıklarından tarınarak hale gelen Sükrü Dares'i de incelemeler yaptılar. İstannın bu gününce üzere su derneği oldu.

► 1 Temmuz günü Bandırma Meydanı'nda konuşmalar yapıldı. Akadik danieliler sunuldu. Ekim'den beri sayda Bandırma'da gönüllülerle birlikteliği sokaklara çıkararak toplandı.

► Çevredeki fabrikalar yüzünden üretilenler kuyruşu kuyruşu halde, gönüllülerle birlikte BAGFAŞ Fabrikasının önünde. İhtiyaç olursa mı? Kütüphaneler "Yüksek" türüm. Jandarmaları da BAGFAŞ kurumuyla çalıştı.

GENÇLİĞİN KALBI PYONG YANG'DA ATI

■ Ahmet Ümit

Yaz festivali aydır. Gazeteleri açtığımızda, dünyanın dört bir yanında festivallerin haberiyle kargılaşıyoruz. Festival izleyicilerinin büyük bölümünü gençlerin oluşturduğu da yazınlar arasında. Ama ne yazık ki, 1-6 Temmuz tarihlerinde Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin başkenti Pyong-Yang'da düzenlenen uluslararası bir festivalden, Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali'nden söz eden tek bir satır bile yok gazetelerde.

Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali en genç ve yigirmi festival olan kuruluşu büyük. Bu yıl 13-23 Eylül festivaline 150 ülkenin gençliği ni temsil eden delegeler katıldı. 2. Dünya Savaşı'nın bitiminden bu yana -zaman zaman aksasa da- dört yılda bir yapılan festivallerde; gençler sorunları tartışıyor, istem ve çıkarlarını dile getiriyorlar.

Dünya gençliği festivaline yıldışık bir yıldır hazırlanıyor. DDGF ve UO'ün girişimleriyle gerçekleştirilen festivalde, daha gençlik çevrelerini katılması amacıyla bir Uluslararası Komiteler kurulmuş. Bu komite kendilerine bağlı Ulusal Halklar Komiteleri oluşturmuş. Festival çalışmalarına bu komiteler yürütmüyor.

Pyong-Yang bu yaz olağanüstü güler yaşıyor. Yeryüzünün en un-

lu insanları; türk, çinliler, kültür ayran gençlerindeki bir araya gelerek, gençliklerinin verdiği coşkuyla dünyayı sorguladılar. Demokrasi istedikleri için Tiananmen Meydanı'nda üzerine dantala saldırılan Çinli öğrencilerle öğrencin haklarını korumak için barikatlar kurmak zorunda kalan Parisli öğrenciler, barış ve gençlik isteyen New Yorklu gençler Moskova'da penostoykayı katılan genç onuz omuz verip, karşı çıkışlarını ortak tezlerle somutlaştırdılar. daha güzel bir dünyaya dayışıkları ölemler hep bir şğından dile getirildiler.

Bir yıl boyunca festivale hazırlanan gençlerin dilinden şu beyaz çıkı hık döymedi. Barış, dostluk, dayanışma, özgürlük ve festival. Dünya gençliği Pyong-Yang'da yine bu sözlerle konuştu. Halka şiddet, yasaaklama, sömürçüye şikâyetleri kılmetine çıkan yöneticilerin örnek alınması gereken bir tablodur bu.

Ötme engellenenlere, yasaaklara kararın çıkması gençliği festivale katılmaya yetenecek ve kararlı oldu. Genç festivali tanımak amacıyla çıkartılan "Genç Dayanışma Yarı Kurulu"nun girişimleri, gerekçe olarak gençlik sanatı ve aydın çevrelerinin çatışması, Türkiye gençliği festivaldeki onurda yerini alarak, 29 yıl sonra Kore gençliğine kurşun değildi, ülkemizin çocuklarıyla birlikte dostluğu ve kardeşliği sundu. □

MERCEK

Hazırlayan: AHİM AŞUT

Bayramınız kutlu olsun

"Kurbanlıklar"

Sağdan soldan esterabim!

Ünlü protest şarkısı Joan Baez'in Ankara konseri, bir önlük olayı olmama ötesinde, siyasal toplumsal bir ekinde doğmuş. Hipodrom'u hüma hınc dolduran ve dalga dalga çevreye yayılan 30 bin kişilik "insan denizi"ni bir yerlere sığdırabilmek olmaksızın. Konserin başlamasına bir saat kala, tribünlerin yam sıra, tabne

önündeki boşluklar da dolmuştu. Gerilerden gelen insan seyrini aşarak geriye doğru. Bu sırada mikrofondan şu anons yapıldı:

"Sahnemin solundaki çim alana girmek serbest. Sola gidin, solda boşluk var!"

Anonsla birlikte bir alkışlar koptu.

Ancak, biraz sonra mikrofondan ölmeye alan Ankara Belediyesi'nin Kültür ve Sanat Dairesi'nden, gazeteci Aydın Kınaymen, "soldaki boşluk" kapamamak için değişik bir anons yapma gereğini duydu:

"Arkadaşlar sahnemin bana göre sağ tarafı boş lütfen oraya geçelim. □

Ölü doktora DGM'den celp yazısı

"Beşaz gömlekler" in son günlerdeki öylemleri nedeniyle Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Başsavcılığı hemen harekete geçti ve bu öylemlerin "örgütleyicisi" olarak görüldü Ankara Tabip Odası Yönetim Kurulu üyelerini "ACZEE" kaydıyla "ifade"ye çağırdı.

DGM'nin "Tebliğ ve Tebliğ Belgesi"nde ayın şöyle denilmektedir:

"Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Başsavcılığı"nın 1989/157 sayılı ve 30.5.1989 tarihli yazılarına istinaden Ankara Tabip Odası Yönetim Kurulu üyeleri Ali ÖKÖZ, Selim ÖLÇER, Ata SOYER, Ayet ÖLKER, Çetin DİRİ, Şevkat BAHAH ve Cengiz KILIÇ'ın acele Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Başsavcılığı'na hazır bulundukları gerektirli hususunun tebliğ edildiğine dair işbu tebliğ ve tebliğ belgesi tanzimle, altı birlikte imza altına alındı."

Bu belgenin "Tebliğ eden" bölümünde, yazıda adı geçenlerden yalnızca Dr. Cengiz KILIÇ imza almış. Çinko, Atta Yönetim Kurulu'nun eski üyesi olan Cengiz KILIÇ, 7 Aralık 1988 tarihinde, Ankara'da ölüme bir trafik kazası sonucu yaşamını yitirmişti. □

Mengüdele A. Kadıoğlu
Yığı ve Fysic İnsan
Op. Dr.

CENGİZ KILIÇ

14.11.1988 günü yitmiş.
Onunla anısına yapılacaklar.

ANKARA TABIP ODASI
TUTUKLA DÜHUSU

Görüş AYLIK DERGİ

Bu taktik ters tepir **Halim Toğan** □ Hüsamettin Cindoruk ile söyleşi □ Beşaz gömlekler: Nereden, nereye? **Dr. Alta Soyer** □ Tonton'un başına imfihani **Melih Aşık** □ Dinci fanatizmin insansızlığı **Büyüce Örgen** □ Ekinin yaradılışı, kadının artışı **Ayfer Çaykırı** □ İki vatanın öncüsü **Erdal Aksoy** □ Nispet bir parti? **Celal A. Kanat**, **Ertuğrul Yıldırım**, **Ali Çakıroğlu** □ Kadın özgürlüğü hareketi **Türkan Yancılar** □ Sosyalizm, erkek sözi deşildir **Sibel Özbudun** □ Türkiye'de Marksizmin gelişmesinin kilitli eğilimi **Ertuğrul Kılıç** □ Herşey Harbiyeli için **M. Tahir Hatipoğlu** □ Yapılması gerekenler **Yücel Çağlar** □ Kadir Özgür'ün ve Yunan resmi görüşü **Merikül Millas** □ Geçmiş ölmeyi ve kapitalizme karşı ölmek **Ahmet Koçman** □ Prof. Dr. Logos'un ile söyleşi **Gül Çakar** □ Gençleşme Refik Durbaş □ Demokratiyle ve yasal parti **Ali Çakıroğlu** □ Teşviller ve Glasnost **Orhan Aydın** □ Grov için siyasetmen **Prof. Dr. Zeynel Üskü** □ Tiananmen Meydanı'nda **Ayşe Sanal** □ Zorla emsilyasyon sosyalizme bağışıyor **Çağatay Anadol**

Ayın Konusu: 1789 Fransız Konusu
Öneri Timur, Teflik Çavdar, Server Tanilil

TEMMUZ '89 ÇIKTI

